

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:
Egy évre 24 korona.
Egy hónapra 2 korona.

VIDÉKEN:
Egy évre 28 korona.
Egy hónapra 2 k. 40 f.

HÍRDETÉSEK:
4-hasábos pént sor egyszer 20 fl.
minden következőnél 16 fillér.

Nyitási pént sora 40 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 267.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvénytársaság.
József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1909.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
STAUBER JÓZSEF.

Péntek, október 8.

Ma számunk főbb közleményei:

- Wekerle Bécsben.
- Vita egy óvoda körül.
- Kutatás az aradi vértanúk sírja után.
- Öngyilkos aradmegyel kereskedő.
- Vizsgálat a Hódmezővásárhelyi Nagytakarékpenztár ellen.
- Justh Gyula fogsága — Aradon.
- Zsófia ő fensége.
- Rablógyilkosság két koronáért.
- A milliomos gyilkosa.
- A bekormozott rabló.
- A leleplezett díjbirkózás.
- A jószívű ezredes.

Az elátkozott püspökség.

Arad, október 7.

A karánsebesi püspöki szék úgy látszik, örökös árvaságra van ítélve. Fátuma ennek a tekintélyes egyházi állásnak, hogy akit megválasztanak, azt a kormány nem erősítheti meg, akit pedig a kormány megerősítene, azt nem akarják megválasztani.

A király, a vallás- és közoktatásügyi miniszter előterjesztése folytán dr. Badescu Józsefnek a karánsebesi püspöki állásra történt megválasztását nem erősítette meg. Amint tudvalevő, ezzel a kormány két püspökválasztást egymásután semmisített meg: először Musta Filaret arkimandritáét, akit Popea püspök halála után először választottak meg, most pedig Badescu dr.-ét. Első eset a görög keleti román egyház történetében, hogy egy püspöki szék ügyében kétszer egymás-

után semmisítsék meg a zsinat többségének határozatát; ezt a megsemmisített püspökjelölt hívei bizonyára az autonómia sérelmének fogják panaszolni.

A megsemmisítés körülményeiről és következményeiről az aradi román-ság egy előkelő embere, a ki pártállás tekintetében Badescu pártjához áll közel, az Aradi Közlöny tudósítója előtt így nyilatkozott:

— Napok óta tudtuk, hogy a kormány Badescu megválasztását nullifikáltatta. Első hallásra meglepő volt a hír, mert néhány hét előtt azt beszéltek, hogy Badescu közeledett Burdea pártjához, akikkel barátságos viszonyba került, s e révén reméli püspöksége megerősítését. Nem tudom, hogy igaz-e; a tény az, hogy a megerősítés nem történt meg. Nem történt meg azért, mert Badescu nem volt a mindenható Burdia Szilárd jelöltje, s Burdia hatalmi kérdéssé avatta ezt az ügyet. A kormány teljesen fedte Burdia szándékát, s nem törődött az azal az elkeseredéssel se, amelyet a zsinat határozatának másodszori megtörése okozhat az egyház köreiben. Megsemmisítette a választást azoknak a szinte gyerekes vádaknak alapján, amelylyel Badescu drt ifjúkori erkölcsében illették. Mert politikai tekintet a megerősítésnek utját nem állhatták.

— Kite fog a zsinat előreláthatóan megválasztani?

— Bajos megjövedölni. A Burdia-párt újra Olariu József dr. karánsebesi papnevelő intézeti igazgatót fogja jelölni, akit a kormány meg is erősítene. De ha a kormány Badescu dr. megválasztása fölött pálcát tört, csak azért, mert Burdia nem akarta, — nagyon érthető Badescu pártjának, tehát a zsinat többségének az a felelete, hogy ők Olariut sohase és semmi áron nem ültetik a püspöki székbe, mert Burdiának ez kedves lenne, s ez az ő diadalát jelentené. Sok püspökjelölt már nincsen, mert a kánonok értelmében a püspöki állásra csak szerzetesek választhatók meg, a kik nincsenek nagy számban, s a gyakori megsemmisítés fogyasztotta a jelöltek kis számát. A kvalifikáltak közül Puscaru Ilarion nagysebeni arkimandrita nem reflektál a püspöki székre, s valószínűleg Mangra Vazul nagyváradi püspöki helynök se, a kinek megerősítése még mindig kétséges; Hamsea Agoston bodrogi zárdafőnök nem kaphat többséget. Nemrégiben, Badescu megsemmisítését eshetőségbe véve, beszéltek Csorogár Romulusz aradi papnevelőintézeti igazgatóról is; azóta azonban, állítólag, rossz néven vették a nemzetiségi körök, hogy Papp I. János aradi püspököt kísérve, az aradi Kossuth-szobor leleplezésénél megjelent. Bogojevics budapesti lelkész és Szuciu Jusztin aradi papnevelőintézeti tanár még fiatalabbak, semhogy kom-

Péter, a puhány.

Irta: Kanizsal Ferenc.

Péter a lehető legrosszabb kedvben távozott a lóversenyről. Gummikerekün ment oda; de visszafelé omnibuszon jött. Amikor pedig az omnibuszon a jegyét megváltotta, észrevette, hogy öt koronája maradt. Ez részint örömmel, részint aggodalommal töltötte el. Örömmel azért, mert azt hitte, hogy pár krajcár híján minden pénze odauszott, aggodalommal pedig azért, mivel... De ezt az aggodalmat talán jobban megérzékíti az a néma monológ, melyet Péter önmagában és önmagának mondott el az omnibusz tetején:

— Van öt koronám. Ebből az következik, hogy reggel egy krajcár nélkül ébredek. Hárem kroncsi a vacsora. két kronodox a kávéház. Aztán lefekszem és reggel nincs pénzem. Utolsó helyzet, öngyilkossági hangulat, krajcár nélkül ébredni. Tehát még ma meg kell pumpolnom valakit, hogy reggel pénzem legyen. Amde, amíg nekem öt koronám van, én nem pumpolok meg senkit, mert én egy beteg, egy energiátlan, egy habozó lélek vagyok; engem csak a végszükség tud cselekvésre serkenteni. Következésképpen ezen az öt koronán túl kell adnom. Ostobaság volna csak úgy elhajítani, a Dunába pottyantani; fektessük gyorsan valamelyik üzletbe. Vagy nyerek rajta, vagy elveszitem.

E furcsa okoskodás következményeként Péter elhatározta, hogy bemegy a Flamingó-

kávéházba. Be is ment. És pedig egyenest a kártyaszobába, ahol a sarokban, spanyolul mögött, huszonegyest játszanak az ő kedves barátai.

- Mi a bank? — kérdezte.
- Csak négy korona harminc.
- Olyan kicsi? Tartom.

Megnyerte. Jó, jó, de ez kevés. Ezzel nem megy semmire.

- Dupla, vagy semmi?
- Jól van, — felelte a bankár.

Péter most elvesztette utolsó krajcárját is.

— Helyes, — vigasztalta önmagát — most legalább nincs pénzem. Most legalább kényyszerítve vagyok azonnal megpumpolni valakit. — És előkelően távozott a Flamingó-kávéházból. Kint az utcán megállapította, hogy egészen rendben van az ügy eddig. A helyzet csakugyan kedvező: nincs egy krajcárja sem, már vacsorára sincs pénze, tehát világos, hogy a pumpolást nem lehet halasztani. Fődolog az energia. Csak bátran, gyorsan, hogy az ellenfélnek ideje se legyen védekezni. Az ám. De ki legyen soron?

Bencsiknek egy éve tartozik. Török jó fiu, nagyon jó fiu, de neki is tartozik, sőt a multkor átszaladt előle az utca tulsó oldalára. Pruzsinszky? Nem volna rossz, nem volna rossz, de ezt még nevelni kell. Ezt nem szabad könnyedén fogni. Ebből a fiuból váltózsíránst kell nevelni. Kit kellene hát megpumpolni? Kit?

Legelőszérűbb lesz, persze, Braun Pál. Is-

kolatárs. Jó barát. Vicces fiu. De ügyvéd. Mind-egy. Jó irodája van. Gazdagon nősült. Már többször meglátogatta, de egyszer sem pumpolta meg. Most nem menekül. Sietni, sietni, már hat óra és még elmege az iredából.

Színhely: Braun Pál dr., köz- és váltó-ügyvéd irodája. A fiskális épp a telefonba beszél, amikor Péter belép hozzá.

Péter: Szervusz, doktor.

Pál: (Ugy tesz, mintha nem venné észre. Beszél a telefonba. Szó sincs róla, kedves uram. Nem várhatok tovább huszadikánál... De kérem, már eleget vártam... Nekem kell a pénz... Mit? No hallja, én is szegény ember vagyok. Sajnálom. Én elmentem a türelem végső határáig... Mit? Mit? ... Mit mond?... Hm... Na jó. Hát nem bánom, öt forintot behoz huszadikán, a másik ötöt elsején... De okvetelenül, mert én is szegény ember vagyok... Alászolgája. (Leteszi a kagylót.)

Péter: Szervusz, doktor.

Pál: Te vagy az? Azt hittem, valami kliens. Ül le. Megbocsáss, de öt forintokért az embernek a tüdejét kell kibeszélnie. Nehéz az élet. De hát ül le.

Péter: (Nem ül le. Elhatározza, hogy rohammal veszi be a várat. Nem kertel soká. Öt percen belül a zsebében lesz száz korona.) Köszönöm, nem vagyok fáradt. Különbösen is sietek. De mivel épp erre felé jártam, gondoltam, öt percre fölnezek hozzád, mint régi jó barátomhoz, édes, drága öregem.

binációba kerülhetnének. A karánsebesi zsinat többségének tehát nehéz helyzete van, a mikor jelölt után néz.

— Azonban — folytatta a nyilatkozó — a karánsebesi püspöki szék ügye is a politikai helyzet alakulásától függ. Ha csakugyan nem lesz függetlenségi kabinet (a minek valószínűsége percről-percre csökken) akkor a legközelebbi püspökválasztást már nem Apponyi Albert gróf fogja a felség elé terjeszteni. Egy átmeneti, esetleg hivatalnok-kormányának pedig egész más felfogása lehet ebben, mint a koalíciós kormányának. A koalíció bomlásával Burdia, az alkotmánypárti politikus is kétségtelenül veszített hatalmából és csodákra képes befolyásából. Nagyon valószínű tehát, hogy a Badescu-párt mégis diadalmaskodni fog. Miután a románok nem akarják föltenni se, hogy ő felsége dezavualhatná önmagát, Badescu drt nem fogják újra megválasztani. De valószínűleg új jelölt személyében meg fognak állapodni, aki esetleg mégis Mangra Vazul lenne. Ha az ő megerősítését a most következő rezsim részéről remélni lehetne, a románok annál szívesebben választanák őt meg, mert Mangrát, mint karánsebesi püspököt az érsekmetsopolitai szék várományosának is tekintenék.

Interpelláció az aradi gyásznap miatt. Fővárosi tudósítónk jelenti: Nagy György dr. balpárti képviselő ma a következő interpellációt jegyezte be a képviselőház indítványkönyvébe:

Interpelláció a kormánynak az aradi gyásznapról való tüntető távolmaradása miatt.

1. Mivel indokolja a kormány, hogy az eddigi gyakorlattal szakítva, október 6-án se a vértanúk szobrára, se a vesztőhelyi emlékre nem helyezett koszorút?

2. Mivel tudja menteni mulasztását, a kegyeletnek, a nemzeti érzésnek és a hazafias kötelességnek erős megsértését?

Pál: Ez igazán szép tőled. (Akták közt keresgél irásztalán.)

Péter: Amint látom, sok a dolgod.

Pál: Sok, sok... De mérsem elég. Csupa kis pör. Szegény emberek... És ha valakinek jó szíve van, mint nekem...

Péter: Igen, neked jó szíved van. (Köhög.) Egy kérés van, Pál. Mivel éppen feljöttem hozzád, most jut eszembe, hogy nini, megragadom az alkalmat és mint gyerekkori jópajtásomtól, egy kis szíveséget kérek tőled.

Pál: Igen? (Fanyarul.) Mivel lehetek szolgálódná?

Péter (elveszti a bátorságát): Jogi tanácsot kérnék tőled.

Pál: Jogi tanácsot? Örömet. (Viccesen.) Tanácsot, azt kérhetsz tőlem, öregem. Csak pénzt ne kérj, mert olyan szegény vagyok...

Péter: He-he! Tréfás kedvedben vagy.

Pál: Akasztófa-humor, barátom. Akasztófa-humor. Annyi kiadásom volt ebben a hónapban.

Péter: Képzelem! Azt én el tudom képzelni. (Szórakozottan.) Nini, egy új festmény az irásztalad fölött! Gratulálok. Nagyszerű. Hol tettél szert rá?

Pál: (Egy bajbajutott festőtől kapta): Vettem.

Péter: Mennyi?

Pál: Ezer korona. (Testvérek közt sem ér többet harminc koronánál.)

Péter: Neked mindig volt érzéked a szép iránt.

Pál (kelletlenül, mert sejti, hogy baklövést

Wekerle Bécsben.

Készülődés a holnapi ülésre.

Távirati tudósítás.

Arad, október 7.

Wekerle Sándor miniszterelnök ma délután Bécsbe utazott, hogy holnap audiencián jelenjék meg a királynál. Egyéb eseménye alig van a mai napnak. A pártok a képviselőház holnapi ülése miatt értekezletet tartottak. A függetlenségi párt az egyik alelnöki állásba hivatalosan Batthyány Tivadar grófot jelölte.

Tudósításunk itt következik:

Wekerle elutazása.

Wekerle Sándor miniszterelnök ma délután Bécsbe utazott, ahol holnap kihallgatáson jelenik meg a királynál.

Egy fővárosi esti lap Wekerle utjáról ezeket írja:

Wekerle audienciájának igen nagy jelentősége van, mert a politikai világban azt várják, hogy a holnapi kihallgatáson fogja a király tudomásul adni a miniszterelnöknek, hogy miképpen döntött a kormány lemondási kérdése fölött. Azt hiszik, hogy a király elfogadja a kormány lemondását, de megbizsa a válság elintézéséig az ügyek vezetésével, bárha másrésztől azt is mondják, hogy a király, utalva a paktumban vállalt kötelezettségre, követelni fogja, hogy a kormány valósítsa meg a választói reformot, s addig nem fogadja el a lemondást. Az is lehetséges azonban, hogy a bécsi körök annyira befolyásolni tudták a királyt, hogy a kormány lemondását elfogadva nyomban föl is menti és kinevez helyette olyan kormányt, amely azonnal feloszlatja a képviselőházat. Wekerle holnapi audienciáján ki fog derülni, hogy a király milyen irányban határozta el magát, bár az sincs kizárva, hogy holnap csak azt fogja tudomására adni, hogy végleges döntés előtt még több politikust kíván meghallgatni.

Wlassics miniszterelnök?

Bizonyos politikai körökben tegnap este azt a hírt kolportálták, hogy a legközelebb ki-nevezendő átmeneti kabinet fejéül Wlassics Gyula, a közigazgatási bíróság elnöke van kiszemelve. Ennek az átmeneti kabinetnek csak az volna a feladata, hogy a Házat feloszlassa, választásokat csináljon és az új Házal a választói reformot megalkossa. Komoly politikai körökben nem hiszik, hogy a közigazgatási bíróság elnöke ilyen szerepre vállalkozzék.

Egy néppárti főispán lemondása.

Bulla, árvamegyei főispán ma táviratban közölte lemondását a belügyminisztériummal. A lemondás sürgős benyújtására Rakovszky István, a néppárt egyik vezére kérte fel Bulla főispánt.

A függetlenségi párt értekezlete.

A függetlenségi párt ma este értekezletet tartott, melyen Kossuth elfoglaltsága miatt Hoitsy Pál elnökölt. Az értekezleten Kmety Károly szólalt fel elsőnek és hangsúlyozni kívánja, hogy ha a párt az egyik alelnöki állást most át is engedi az alkotmánypártnak, ez a jövőre nézve nem képezhet precedenst, mert veszedelmes volna és a parlamenti élet felforgatását jelentené az elnöki hatalmat a kisebbség rendelkezésére bocsátani.

Bakonyi Samu: A többségnek mindenkor jogában áll a konkrét helyzet szerint cselekedni. A függetlenségi párt régi elve az, hogy a kisebbségi pártokat is be kell vonni a Ház ügyeinek vezetésébe. Ez az eset különben a jövőre nem prejudikál.

Az értekezlet ezután Holló Lajos indítványára egyhangulag Batthyány Tivadar grófot jelölte az egyik alelnöki állásra. A kivándorlási bizottságba ifj. Madarász Józsefet, Ráth Endrét és Szász Zsombort jelölték.

Ertekezletet tartott este az alkotmánypárt is, mely a kivándorlási bizottságba Rajsz Aladárt jelölte. Az

követett el, amikor azt állította, hogy ezer koronát ad egy képért): Na ja... Tudod, részletre vettem...

Péter (érzi, hogy a barátja védekezik): Persze, persze...

(Szünet.)

Péter: A nagyságos asszony?

Pál: Köszönöm, beteg.

Péter: Igen? De nem komoly...

Pál: Az orvos azzal biztat, hogy pár hónap alatt jobban lesz.

Péter: Igen? Hisz akkor sebaj.

Pál: Sebaj? Gondolod, hogy sebaj? Nagyon tévedsz. Vesebaj.

Péter (azt hiszi, hogy az ügyvéd viccelni akart és hogy a viccet honorálni kell): Sebaj, vesebaj; sebaj, vesebaj... Kitűnő! Egy kis vesebaj, az sebaj...

Pál (sértődötten): De kérek...

Péter (kapkodva): Ugyan! A tudomány mai állása szerint! Mi az a vesebaj? Az is betegség? Ki kell vágatni a vesét. Nem is fáj. Biztosítalak, hogy egy esőpet sem fáj. A vese különben, az egy fölösleges szerv. A nélkül az ember sokkal egészségesebb. Az én vesémnek semmi baja ugyan, de elővigyázatból a nyáron ki fogom vetetni. Te is jól tennéd, öregem. Mint barátod, egész komolyan tanácsolhatom. Vágasd ki a vesédet.

Pál: Köszönöm. Majd megfontolom.

Péter (kiveszi zseboráját, megnézi): Ujjé! Már elmult hat óra. Mindjárt megyek.

Pál: Hová sietsz?

Péter (végre leül): Alig pár percem van. Nem zavarlak? De igazán nem zavarlak?

Pál: Engem?

Péter: Tudniillik, sietek. (Most elhatározza, hogy bizalmat ébreszt maga iránt. Lefekteti egy takarékos, pontos és megbízható ember jellemvonásait): Mit gondolsz, miért sietek? Nevetni fogsz, ha megmondom. Azért sietek, mert meg akarok spórolni egy hatost. Tudniillik, átszálló-jegyet vettem a villamoson. Délután fél hatkor. Nemsokára félhét és akkor elveszti a jegy az érvényességét és ujat kell váltanom, ami tíz krajcár. Bizony, a mai világban takarékosnak kell lenni.

Pál: Az igaz. (Mint hogy ő is ravasz fiú és kezd átlátni a szitán, védekezik a maga módja szerint): En nem is járok villamoson. Gyalog járok.

Péter (nem enged): Ne beszélj! A multkor egy kétfogatuban láttalak!

Pál: Mikor?

Péter: Ma egy hete.

Pál: Ja igaz. Egyik kliensem küldte értem a bérkocsit. Különben gyalog járok.

Péter (folytatja a megbízható ember festését): Igen, takarékosnak kell lenni. En például öt-hat nap mulva kapok ötszáz koronát, a hónap végén megint ötszáz, de azért barátom, ugy élek, mint egy... mit is mondjak neked? Igen. Eredetileg ma kellett volna az ötszáz koronát megkapnom; ma délben... De hát értesítettek, hogy legfőjebb még egy hétig várnom kell. Mit csináljon az ember? Az ember vár. Nos, nem?

Pál: Na ja.

Péter: Mához egy hétre tehát lesz ötszáz koronám. Ez olyan bizonyos, mintha már a zsebemben volna. (Szünet.)

alelnöki és jegyzői állásokra való jelölésről a párt csak később fog határozni.

KUTATÁS

az aradi vértanúk sirja után.

Barabás Béla és Oláh Gyula a várban.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, október 7.

A vesztőhely megváltása és a nemzet vértanúinak mártir halálához méltó panteon elkészülte közeledik a megvalósuláshoz. Barabás Béla dr., a 13-as bizottság elnöke fáradhatatlanul folytatja a megkezdett akciót és a közeli napokban a nagy sorsjáték sorsjegyeit bocsátják ki, hogy ezután is háromszázezer embernek tegyék lehetővé a nemzeti oltár felépítésénél a segédkezést.

A terület megváltásához szükséges összeg együtt lesz. A nemzet nem hagyhatja cserben azt az akciót, melynek befejezte az 5. dicsőségét fogja hirdetni és az egész világ előtt dokumentálni.

A panteonban akarja elhelyezni a hálás utókor a vértanúhalált szenvedett tizenhárom tábornoknak porladó csontjait, hogy ott egybegyűjtve megszenteljék azt a földet, melyen a szabadságért küzdő nemzet tragédiájának legborzasztóbb jelenete játszódott le. Azért már most beható kutatás folyik oly irányban, hogy a történelmi hitelesség minden követelményeinek megfelelően megállapíttassék a tábornokok sirhelye és a magyar dicsőség templomába csakugyan azok földi maradványait szállítsa át hozzájuk méltó gyászpompával az ország népe, akiknek örök emléket állítanak.

Mint ismeretes, az október hatodikai kivégzés két helyen történt. A várban és a ma emlék-piramissal megjelölt vesztőhelyen. A kilenc akasztófa helyét illetőleg nincs vita. Hatvan esztendő folyamán az összes szemtanúk és kortársak egybehangzóan azt mondták, hogy a zsigmondházi földben azon a helyen nyugszik az öt szabadsághős, (akiknek

hamvait nem szállították el onnan), a hoi ma az emlékkő áll.

Schweidel József, Lázár Vilmos, Dessewffy Arisztid és Kiss Ernő kivégzésének színhelye azonban — és ezzel összefüggően Lázár és Schweidel sirhelye — a mai napig nem volt pontosan megállapítva és így megvolt nehezítve az említett tábornokok hamvainak a keresése. Ma délután azonban teljes világosság derült a sokat vitatott kérdésre.

Barabás Béla egy szemtanú segítségével beható vizsgálat, meg az aradi vár sáncaiban végzett kutatás után megjelölhette pontosan azt a helyet, ahol Lázár és Schweidel nyugosznak. Ennek a nagyjelentőségű ténynek két érdekes momentuma volt. Ez volt az első eset, hogy a katonai hatóság minden ellenvetés és nehézség támasztása nélkül eltűrte, hogy a vársáncaiban polgárok tartózkodjanak és a vértanúk ügyével foglalkozzanak. A sirhelyet kereső társaság munkáját irányító Oláh Gyula dr. megjelenése volt a másik érdekessége a kegyeletes munkának, mert Oláh dr. az agyonlövés után alig egy órával megjelent az örökké gyászos helyen s maga is a magyar történelemnek egyik jeles buvára, a leghitelesebben és legmegbízhatóbban szolgálhatott felvilágosítással.

Délután öt órakor hajtattott ki kocsin Barabás Béla és Oláh Gyula dr. az aradi sajtó képviselőinek társaságában a várba. Oláh dr. direktre azért jött le most a gyásznapra Budapestről, hogy az alkalmat felhasználja és felkeresse azt a helyet, ahol emlékezete szerint Lázárt és Schweidelt sirba tették. Budapestben él, mint nyugalmazott tanfelügyelő és különösen a 67-iki kiegyezésre vonatkozó történelmi adatok és kútfők kiadásával foglalkozik. Mint tizennégy éves gyermek élte át a szabadságharc letörését és végső fejleményeit Aradon és ugy a fővárosi, mint az aradi lapokban igen sok ismeretlen részletet hozta napvilágra a dicsőséges eseményeknek. Feladatának ismeri, hogy az aradi gyásznap adatai közé bekerült tévedéseket megszüntesse és minden körülmény felderítéséhez visszaemlékezésével hozzájáruljon.

A négy tábornok agyonlövési helyére vonatkozólag Oláh dr. emlékezete szerint nagy tévedések vannak. A Jókai Mór és Bródi Sándor által szerkesztett „1848” című illusztrált munkában is van egy kép — mondotta Oláh dr. — mely az agyonlövés helyét tévesen tünteti fel. A vár mikalakai kapuja felé kívülről befelé haladva, az utolsó kis űrháznál mind a

két oldalra van lejárás a vár sáncaiba. A közhit azt tartja, hogy a baloldali lejáró mellett történt a 4 tábornok agyonlövése, pedig az a jobboldali lejárónál történt és ott a vár magas fala mellett ásták a katonák a közös sirt. Természetes, hogy a baloldali sáncaiban nem találták meg a sírokat, de a jobboldali sáncaik közös sirjában még mindig ott nyugosznak Schweidel József és Lázár Vilmos hamvai.

A helyszínen ma aztán kiderült, hogy Oláh dr. a helyzet megítélésében a kiindulási pontot hibásan állapította meg és ezért jelezte tévesnek a közhitet. A mikalakai kapuhoz vezető ut annak a hatalmas fasornak a folytatása, melyet most a várba vezető hid feljárója választ ketté. Ebből az alléből ágazik el (a szituációt a városból a várba menet kell képzelni) a mikalakai most VI os kapunak nevezett bejáróhoz vezető töltés-ut. Az ut baloldalán, közel a vársáncaikhoz van egy házikó, mely azelőtt az űrség tartózkodó helyéül szolgált.

A házikó ma üresen áll. Körülbelül kétszáz lépésre innen egy igen jó karban levő ut vezet le a sáncaókba. A sáncaiban ma a katonai husszállítónak istálló és irodái vannak elhelyezve, részint pedig ide nyílnak azok a kazamaták, amelyekben a póttartalékosok kapnak szállást fegyvergyakorlatok idején.

Oláh dr. körülbelül teljes pontossággal megtudta mutatni azt a helyet, ahol a kivégzés után a tábornokok holttesteit feküdtek reggel hét órától délután négy óráig és megjelölte a kivégzés helyével áttellenben levő és attól körülbelül 25 lépésnyire álló kőfal mentén annak a sírgödörnek a helyét is, melybe Lázárt és Schweidelt temették el és a mely fölött még ma is egy domb árulja el a sirt.

Barabás Béla a falon megjelölte a helyet és az ásások alkalmával itt fogják keresni első sorban a csontokat. A másik két agyonlőtt vértanú nem Aradon van eltemetve. Kiss Ernő Torontál vármegye Elemér községében a temető kápolnájában pihen, Dessewffy Arisztidet a család elvitette Aradról és a családi sírboltban helyezte örök nyugalomra.

Oláh dr. előadása szerint érdekes körülmények között tudták meg az aradiak a kivégzés megtörténtét.

— Már október 5-én — mondta Oláh dr. — elterjedt a városban az a hír, hogy a várban fogva tartott körülbelül háromszáz fogoly közül többet ki fognak végezni. Bennünket leginkább Damjanich sorsa aggasztott, mert őt ismertük legközelebről. Aradon szolgált mint a Werbungs-kommission elnöke és rokonságban állott sok aradi családdal, így a Csernovicsokkal is. Édes atyám Buck Károly házában lakott (mai Weitzer János-utcában Czeiler István címfestő lakik benne.) Egy ezredes albérlésben birt két szobát atyámnál és ő mondotta, hogy valószínűleg a tábornokokat kivégzik. Hatodikán reggel még nem is sejtettük, hogy mi történt, mikor hét óra után az atyám háza előtt egy tiszt vezetésével katonaság vonult el. Az ezredes kinézett lakása ablakán, odaintette magához a tisztet és megkérdezte, mi történt a várban?

— Elvégeztetett, felelte a tiszt. Tizenháromat végeztek ki, én voltam a kivézé nyelt csapat parancsnoka.

Az ezredes elmondotta a gyászos hírt házigaárdájának, a ki édesatyámot kereste fel. Atyám az Eliás ház építési vállalkozója volt és ott az épületen vette tudtul a hőhémunkát.

Nem volt még 8 óra, mikor már Kálmán öcsémrel és Elesánszky Béla barátommal én is ott voltam. Előttünk volt a csak kevéssel előbb lefolyt borzasztó tragédiának eredménye. Sorba állított kilenc bitófán ott függött a kilenc szabadsághős. A gyászos helyet a bitófáktól mintegy 10 lépésnyi távolságra katonaság vette körül, közvetlenül a bitófák előtt pedig napszamosok keskeny gödröket ástak. A közönség a katonaság űrvonalára mögött szabadon járhatott. A szabadság vértanújainak arca nem volt letakarva, vonásaik még akkor nem voltak elváltozva. Midőn már hosszabb ideig voltunk ott, találkoztunk Gabár György barátunkkal, aki elmondotta, hogy a vár sáncaiban is vannak kivégzettek. Vele meztünk onnan a zsigmondházi földről a vár ugynevezett mikalakai kapuja felé és itt az űrház mellett levezető uton a vár sáncaiba lemenve, ott láttuk a kivégzett szabadsághősöket. Ahogy elestek, feküd-

Pál: Azonnal! Csak megnézem, hogy az úrnokaim elkészültek-e a holnapi tárgyalás anyagával. Megbocsátasz? Sok a dolgom.

Péter: Kérlek.

Pál: (átmegy az iroda másik szobájába. És jó félóráig marad ottan.)

Péter: (Ezalatt korholja önmagát. Hogy nincs benne elég energia. Attól fél, hogy még képes a baráti kölesönt szóba sem hozni. Csufolja önmagát: „Te, te . . . te gerinctelen, te puhány!” Majd bátorítja önmagát: „Vágd mellbe a szemtelent, megérdemli. Ugy is sejt, miért jöttél; megérdemli, hogy jól mellbe vágd.” Mikor Pál ismét belép, elhatározza, hogy öt percen belül megpumpolja.)

Pál: Néhány levelet kellett diktálnom!

Péter (fölkel): Oh, kérlek . . . Hiszen természetes . . . (az óráját nézi.) Ujjé! Mulik az idő. Még csak öt percem van. Sietek. (Ismét leül.) Öt perc mulva megyek. Tovább már igazán nem alkalmatlankodom.

Pál: Kérlek . . .

Péter (önmagához): „Gyáva kutya, öt perc mulva okvetlenül takarodnod kell; ezt már bejelentetted, ezt a tényt már leszögezted, tehát most előre, bátran, habozás nélkül!” A nagy-ságos asszonyrak add át kézsókomat.

Pál: Kérlek.

Péter (Önmagához): „Te puhány! Nem érzed, hogy éhes vagy? Mi lesz vacsorára? Na, a száz koronából engedünk. Kérsz harmincat, de azt annál szilárdabban; előre; egy, kettő, három!” De te, amint látom, jó színben vagy.

Pál: Igen, hála Istennek. Még csak az kéne, hogy én is beteg legyek. Nem gyózném az orvost pénzzel. (Ebben a percben csilingel a te-

lefon. A telefonhoz megy.) Igen, én vagyok. Az Abbáziába? Most? Szívesen. Már megyek is. (Leteszi a kagylót.)

Péter: Hivataknak?

Pál: Igen. A kávéházba. Fontos ügy.

Péter: Jó, elkísérek. (Magában: „Majd az utcán eret vágok rajtad, gazember!”)

Az utcán: Politikai kérdésbe merülve bal-lagnak. Bár egyiküket sem érdekli nagyon ez az eszmecsere. A kávéház bejáratához érnek:

Pál: Köszönöm, hogy elkísértél. Szervusz.

Péter: Szervusz . . . Megállj egy kicsit. Izé. Most jut eszembe, egészen elfelejtettem . . .

Pál (erős és biztos kitéréssel): Csakugyan! Hisz azt mondtad, hogy egy jogi tanácsért kerestél föl. Nos?

Péter: Otthon vagy holnap délelőtt?

Pál: Igen. Kilencetől tizig.

Péter: Ott leszek. Pont kilenckor.

Pál: Szervusz.

Péter: Szervusz.

Pál a következőleg okoskodik: Reggelig elég nekem öt forint, annyit kaphatok most akárkitől. Jól kialszom magam és friss energiával látok hozzá az érvágáshoz. Tiszta haszon. Nem száz, hanem százötven koronáig vágom mellbe a doktort. Esetleg, sőt az lesz a legjobb, aláíratok vele egy jó kis váltót.

Péter egészen felvillanyozódik és elindul öt forint után . . .

tek a gyepen. Schweidel József, Lázár Vilmos, Dessewffy Arisztid arcra bukva, Kiss Ernő pedig hanyatt fekve.

A társaság Barabás vezetésével a vesztőhelyre ment, ahol Oláh dr. szintén megmutatta a kivégzés színhelyét.

A leleplezett díjbirkózás.

Visszaélés a M. A. C. nevével.

Távirati tudósítás.

Arad, október 7.

Napok óta díjbirkózások folynak Budapesten a Beketow cirkuszban. A díjbirkózásoknak nagy közönsége van. Bár a birkózások végső eredményével professzionátus és laikus tisztában van, mégis élvezettel nézik a birkózó pocakok rengését s a közönség inkább önmagán mulat, mert szabadon társaloghat, a birkózásokba bele üvölthet, egymáson is birokversenyt rögtönözhet és összeolvadhat lelkesedése ebben a kiáltásban: „Gyomrozd, nem apád!” A birkózók egyike-másika különben elsőrendű erőszimuláns. Ezek a szimulánsok szórakoztatnak inkább, mint azok, akik pusztán a napszámért szuszognak 20—25 percig s aztán szabályosan végigterülnek a földön.

Beketow igazgató nem vállalkozott az idén birkózó játék rendezésére. Nem várt sikert tőle, de meg rájött, hogy a közönség is kitapasztalta a professziós játékosok előre megállapított csalafintáit. Idegenkedett a bérbeadástól Baroccaldi is, akihez egy birkózó mézáróslégény először fordult ajánlattal. Rejtély marad, hogyan jutottak mégis a professzionátusok Beketow cirkuszához.

Maga a most rendezett birkózás sem léven szolid vállalkozás, természetes, hogy a vállalkozók is átlépték a szoliditás határait s olyan nevekkel díszítették ki vállalkozásukat, a melylyel könnyen félrevezethették volna még a tájékozottakat is vállalkozásuk lényegéről. E tulkapás ellensúlyozására jelent meg a Magyar Atlétikai Klub következő nyilatkozata:

Nyilatkozat.

A cirkuszban folyó birkózóversenyek plakátjain a Magyar Atlétikai Club néhány tagjának neve is szerepel a zsüri tagjainak névsorában, sőt a versenybírók elnöke gyanánt Gerenday György dr., a MAC. alelnöke szerepel.

Kijelentjük, hogy a Magyar Atlétikai Club egyetlen tagja sem vállalt a hivatkozott versenyen semminemű tisztséget, sőt Gerenday György dr. az elnöki tiszté néki való felkínálását levélben visszautasította s később ez ellen még táviratban is tiltakozott.

Amidőn tehát a nyilvánosság előtt tiltakozunk a birkózó-verseny rendezőségének eljárása ellen, egyuttal a plakátokon klubtagjaink neveivel való visszaélés ellen a megtorló lépéseket folyamatba tesszük.

A MAC. vezetősége nevében: Laub Dzsó, titkár.

Budapestről táviratozzák éjjel: Egy újabb nemzetközi birkózó csoport a cirkuszban ma este megkezdte birkózásait. A magyar amatőr birkózók elhatározták, hogy személyesen győzdnek meg arról, ki a legény a csárdában és mennyit ér a hivatásosak ereje, ügyessége. Ezért kihívták őket egy mérkőzésre. A birkózások rendezője és vállalkozója megtiltotta embereinek, hogy cirkuszon kívül mérközzenek. Az amatőrök erre ma este a nyilvánosság előtt hívták fel mérkőzésre a hivatásos birkózókat. Azok azonban kijelentették, hogy ők a rendezőjük utasításához ragaszkodnak.

Zsófia ő fensége.

★

A trónörökös neje Ferenc József királytól a hercegnői rangot kapta, a melylyel a fenség cím jár. A mikor Chotek Zsófia grófnő Ferenc Ferdinánd királyi herceg nejevé lett, akkor részesült ő felségétől a Hohenberg hercegnői címben. De a német nyelv különbséget tesz a két jelzés között. Eddig a trónörökös neje *fürstin* volt, ezentúl *herzogin* lesz. Eddig főméltóságú hölgy volt; a király újabb kegyének megnyilatkozása óta *fenséges asszony* címe és díze illeti meg őt. Rangsor szerint az udvarnál Zsófia hercegnő ő fensége az összes udvari méltóságokat és udvarhölgyeket megelőzve, a született Habsburg-hercegnők után következik. A bécsi lapok ez alkalommal fölvetik azt a kérdést, hogy fogja-e királyi diadém díszíteni Zsófia hercegnő fejét? És válaszul rámutatnak a magyar közjogra, a mely a királyi család házi törvényének az ebenbürtig (azonos rangú) házasra vonatkozó rendszabályait nem ismeri és el nem ismeri.

Lám, a bécsiek (na jóindulatuk akarnak lenni), kitűnően ismerik a magyar közjog rendelkezését. Amikor Ferenc Ferdinánd királyi herceg szívének hajlamát követve, feleségül vette Chotek Zsófiát: Magyarországon osztatlan szimpátiával találkozott. És amikor a magyar országgyűlés tárgyalta a leendő trónörökös házasságát: a törvényhozásban és az országban egyaránt kialakult és meggyökeresedett az a tudat, hogy a magyar trónörökös neje egykoron Magyarország királynéja lesz, a leendő magyar király oldalán. Mert a magyar közjog nem ismeri a morganatikus házasság intézményét. A király hitvesét megilleti a magyar királynő trónja és koronája. A magyar közjog szerint a trónörökös lemondhatott arról, hogy születendő gyermekei egykoron örökölni fogják a két birodalom trónját és koronáit, de feleségének magyar királynői jövőjéről — ami törvényeink értelmében — le nem mondhatott.

Magyarországon tehát a legfényesebb és a legmagasztosabb hivatás nyílik nemcsak Ferenc Ferdinánd, a leendő magyar király, hanem fenséges neje számára is, akinek egykoron — a magyar közjog és a kifürkészhetetlen végzetrendelése szerint — Magyarország királynéjává kell lennie. Sajnos, a fenséges asszony, akire ily hatalmas rendeltetés vár, távol marad Magyarország földjéről. A leendő király ritkán jelenik meg köztünk; a trónörökösne még ritkábban. Fájdalmasan érezzük ezt a tartózkodást, amit idegenkedésnek nevezni nem akarunk és nem óhajtunk, mert ez nagyon is bántó volna a magyar nemzetre nézve. Mégis azonban természetes óhajtásunk volna az, hogy leendő királyunk és leendő királynénk ismerjék meg közről a magyar nép szívet, amelyen uralkodni lesznek hivatva — nemcsak Isten kegyelméből, hanem a nemzet bizalmából is. Mert hiszen lehetetlen, hogy félreértések ne félközzenek közénk, ha nem ismerjük egymást.

A fenséges asszonyra, Zsófia hercegnőre, nagy és nemes hivatás vár; hasonlatos ahhoz, amelyet megdicsőült nagyasszonyunk, Erzsébet királyné töltött be. Szívének gyöngéd érzelmeivel és az asszonyi léleknek varázslatos hatásával el kell oszlatnia a felhőket, amelyek a tisztánlátást zavarják egy ezeréves, nagytrőri nemzet és e nemzetnek hivatott uralkodója között. Kezének bájos hajlékonyságával el kell simitania a kelletlen vonásokat s szeretetet kell vetnie és szeretetet kell aratnia.

A fenséges asszony felséges lesz egykoron s áldást, boldogságot és meglepedést kell

árasztania a nemzetre, amelynek királynéjává szemelte ki férje, sorsa, végzete — a kegyelmes isteni gondviselés, amely uralkodik a királyokon és a nemzeteken egyaránt.

A trónörökös felesége, Zsófia hercegnő nem származott uralkodói családból s a spanyol etikett kéréseivel szabályai, amelynek az udvarnál mindenki hódol, elzárták őt az uralkodói családokkal való közvetlen érintkezéstől.

Ettől eltekintve is azonban a trónörökösök szivesebben tartózkodnak a maguk szűk körében, melyben kevesebb a fény, de annál több az őszinteség, az igaz meghittség. Zsófia hercegnő egyéniségét a puritán egyszerűség karakterizálja. Életmódja a középkori lovagvár urasszonyáéhoz hasonlatos, aki maga gyakorol felügyeletet háztartásának minden ága fölött. A napnak legnagyobb részét együtt tölti gyermekeivel, de mindig tudja, mi történik a konyhában, a varrósobában, a kertben, ahol gyakran megjelen és utasításokat ad a kertészeknek.

Gyermekeit maga tanította meg imádkozni s most is mindig jelen van, amikor azok esti imáikat végzik. Általában az egész családot mély vallásos érzület hatja át. Zsófia hercegnő igen gyakran gyón meg és járul az oltári szentséghez éppen úgy, mint férje, aki a legkisebb utja előtt sem mulasztja el a gyónást, mert — amint mondani szokta — jó mindig készen lenni a távozásra.

A trónörökös felesége hatalmas intelligencia. Nagy tudása, széleskörű ismeretei éles judiciummel párosulnak, amelyek képessé teszik őt hirtelen felfogni a dolgok legrejtettebb kapcsolatát is. Szenzibilis lelkének nagy hajlandósága van a művészetek szeretetére. Különösen kedveli a zenét és művészi zongorázik.

A legtöbb nyugateurópai s valamennyi szláv nyelvet beszéli. Általában a nyelvek tanulására szemben nagy fogékonyságot tanúsít. Amikor Ferenc Ferdinánd 1900-ban magyarul kezdett tanulni, a hercegnő is elhatározta, hogy órákat vesz gyermekeinek nevelőjétől, Lányi Józseftől, aki a trónörökösöt a magyar nyelvre tanította. Tanult is nagy szorgalommal egy ideig és igen szép előrehaladást tett a magyar nyelvben. Gyorsan és alaposan megértette annak szellemét és soha nem vétett az ellen a gyakorlati beszélgetéseknél.

Nagy szeretettel olvasta a magyar költőket. Kivülről megtanulta a Himnuszt, a Szózatot s Petőfinék, akit különösen szeretett, néhány versét. A tanulás azonban nem sokáig tartott. Amikor 1901-ben megszületett első gyermeke, abba hagyta a magyar nyelvvel való foglalkozást. Azután nem is került erre többé alkalom. Helyette gyermekei tanultak magyarul, akik közül a legnagyobbik: Zsófia 1906-ban már szép előhaladást tudott fölmutatni.

Zsófia hercegnőt mindenki rajongásig szereti s határtalanul tiszteli, akinek csak alkalma volt őt közelebről megismerni. Az udvarnál legendás történeteket beszélnek jószívűségéről. A Chlumetz és Aekertschan környékbeli parasztok viskóiba le-lejár a kastélyból, amikor ott tartózkodik. Felkeresi a betegeket, akiknek személyesen visz gyógyszereket. A nyomorban levőknek pénzt és ételemüket szokott osztogatni. Soha senki nem fordulhat hozzá anélkül, hogy ne segítene baján. Az udvarbeli emberek gyakran érezték partfogásának jótékony eredményét. Nagy ellensége az udvarnál divó intrikáknak. Mint minden udvar, úgy a trónörökös udvara sem mentes ezektől.

Nemrégiben a trónörökös bányáinak főinspektora ellen kezdtek áskálódni a simaszavu, ravasz udvaroncok, mivel gyűlölték őt vallása miatt. Zsófia hercegnő pártjára kelt a főinspektornak, leintette az intrikusokat s elégtételt szolgáltatott a megbántott embernek...

Ilyen Magyarország leendő királynéja.

Öngyilkos aradmegyei kereskedő.

Anyagi zavarok miatt a halálba.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, október 7.

Ma hajnalban az aradmegyei Pécskán öngyilkos lett Eislér Herman tekintélyes tanagykereskedő. A szerencsétlen ember revolverrel halántékon lőtte magát és meghalt. A szomorú cselekedetre részint anyagi zavarok, részint családi bajok készítették a még fiatalnak mondható férfit, akit most két kis árva gyerek sirat.

Az öngyilkosság körülményei ezek:

Ma reggel öt és hat óra között Eislér Herman 38 éves pécskai tanagykereskedő 8 éves, László nevű fiaeskája sirva futott át szomszédjukhoz és ezt mondta:

— Az apám véresen fekszik az ágyban. Revolver van a kezében; bizonyosan meglőtte magát,

A hirre a szomszédok közül többen átmentek a gyerekek Eislér lakásába, ahol az ágyban levetkőzve holtan találták a kereskedőt. A halántékából patakzott a vér, a jobbkezeben pedig revolvert szorongatott.

A 8 éves fiú elmondta, hogy együtt szokott aludni az apjával, mióta a mamája tavaly meghalt. Addig a gyerek mindig az anyja ágyában feküdt.

Tegnap este a fiú előadása szerint Eislér nagyon nyugtalan volt. Eddig mindig figyelmeztette a gyereket, hogy az esti isádkozást el ne mulassza. Most nem figyelmeztette erre. A fiú megkérdezte tőle:

— Apa, ma ne imádkozzak?

A kereskedő ezt felelte:

— Bánom is én. Az isten úgy se sokat törődik velünk.

— Hajnal felé valami zajra ébredtem föl — mondta a gyerek. — Ugy hallottam, mintha valaki az ablak mellett revolverből lőtt volna. Azt mondtam az apámnak: hallotta-e azt a különös zajt? Azt felelte: „csak aludj fiam; nem lőtt itt senki, bizonyosan álmodtál.”

— Nemsokára elaludtam és már világosodott, amikor revolverdurranásra ébredtem föl. Az apám mellett a fejébe lőtt. Rázogattam, de nem tudott szólni. A fejéből erősen folyt a vér.

A szomszédok jelentése alapján a hűség emberei kimentek az öngyilkosság helyére. A tragédia színhelyéül szolgáló szoba közepén levő asztalon fölbontott sürgőnyt találtak. A sürgőnyt az öngyilkos kereskedő Budapesten lakó bátyja adta fel, aki a *Belvárosi Takarékpénztár* ügyésze. A távirat szövege ez:

Nem tehetem,

A kereskedő ismerősei arra következtetnek, hogy ez pénzkérésre vonatkozik.

Eislér öt évvel ezelőtt került Pécskára Brassóból, ahol egy nagy fakereskedő cég üzletvezetője volt. Pécskán nagy fatelepet létesített, mely nagyon jó forgalmu volt.

A múlt évben meghalt a felesége s ettől fogva folyton lehangolt volt. A családi bajhoz járult még az is, hogy az utóbbi hónapokban folyton rosszabbodott az üzlete. Nemrégiben új faüzlet nyílt Pécskán és úgy látszik annak tulajdonosai élelmesebben tudták vezetni az üzletüket, mint Eislér, akinek a fatelepe erősen megérezte a konkurenciát. Közben Eislér megvásárolta azt a területet, amelyen a telepe volt. Házat is kezdett építtetni, amely rengeteg pénzt emésztett föl a üzletét meggyöngyítette. Mind

ezek ugylátszik megérlelték benne azt a gondolatot, hogy megválk az élettől. Eislert Pécskán általánosan kedvelték, mert szorgalmas, szimpatikus ember volt.

Justh Gyula fogsága — Aradon.

Szobaleány a politikában.

*

Világ forgása óta a nők mindég nagy szerepet játszottak a politika körül. Tiszta humbug tehát amit a feministák hangoztatnak, hogy a nőknek így meg úgy nincsen politikai joguk. Hogyne volna. Van, csak hogy ezt rendszerint a kulisszák mögött gyakorolják, ami feltétlenül kényelmesebb, meg hathatósabb is. A magyar politikába nem egy ízben nyult már bele egy-egy fehér női kacsó, nem egyszer tekintett bele egy-egy szép női szempár. Hanem szobacicák még eddig nem szerepeltek a corpus-juris körül. Ma csaknem megtörtént az a mulatságos eset, hogy egy szobaleány — megakadályozza a képviselőház holnapi ülését.

Justh Gyula, a képviselőház elnöke, ma tornyai birtokáról Aradra érkezett, hogy este kilenc óra 30 perckor Budapestre utazzék és elnököljön a képviselőház holnapi ülésén. Tudvalevő, hogy a t. Ház alelnökei lemondottak tisztségükről és így egyedül Justh Gyula vezeti a képviselőház üléseit. Nagyon fontos tehát, hogy az elnök holnap reggel a fővárosban legyen, mert — elnök hiányában — másképp nem lehetne az összehívott ülést megtartani. Ennek ugyan Bécsben nagyon örülnének, mert rossz szemmel nézik, hogy a Ház most ülésezik, de viszont a képviselőházban az ilyesmi nagy bonyodalmakat idézne elő.

Most jön a politikai nevezetességű szobacica szerepe:

Justh Gyula Aradon a vejéhez, *Jakabffy Gyulához* szállt meg, ahol ma este kilenc órakor felkereste az *Aradi Közlöny* munkatársa, hogy beszélgetést folytasson vele a politikai helyzetről. Amint tudósítónk becsöngött *Jakabffy Gyula* lakásán, az előszobát ki akarják nyitni, de az angol zár kulcsal van elzárva.

— Azonnal kérem, — hangzik belülről, — csak a kulcsot keressük meg.

Két perc telik el, de a kulcs még mindig nem került meg. Ideges keresés.

— Ki van ott kint? — hangzik újból belülről.

— Az *Aradi Közlöny* munkatársa.

— Itt *Jakabffy Gyula*. Mivel szolgálhatnék, mert sehol sem találjuk az előszoba kulcsát.

— *Justh Gyula* kegyelmes urral óhajtának beszélni.

— Kedves barátom, hiszen még én sem tudok kijutni a lakásból, hát nem tudom, hogy juthat ön be, — hangzott az ajtón túl a kegyelmes ur érees hangja.

— Mi lesz, mi lesz, a papa nem tud elutazni, — hallatszott az ajtón át egy aggódó női hang.

Jakabffy Gyuláné, a ház urnője aggódott, hogy édes atyja, a t. Ház ura, nem tud elutazni. Lekésik, mert *Juci*, a szobaleány, akit elküldöttek valahová és aki a lakás kulcsát elvitte magával, — a kellő időben nem jön vissza.

(Öt perc szünet.) Mialatt az előszobából izgatott beszélgetések hallatszanak.

Már az a veszedelem fenyegette az országot, hogy *Juci* szobaleány minden királyi kézirat nélkül elnapolja a Házat, a kegyelmes ur pedig, aki utiruhában és felöltöben ideges nyugtalansággal várakozott az előszobában, már csaknem kimondotta, hogy a *Jucit* renitens magatartásáért a mentelmi bizottsághoz utasítja, — amidőn a kritikus pillanatban megjelent a derék szobaleány, arcán a sietéstől kigyulladt pírrel.

A Házelnök olyan pillantással mérte végig *Jucit*, mint mikor *Supiló Ferenc*től a Házban megvonja a szót. Alig maradt öt perc ideje, hogy kocsiján kirobogjon a pályaudvarra. A Ház ülését így meg lehet holnap tartani, de *Juci*, ha továbbra is be akar avatkozni a politikába, bizonyára jobban meg fogja tanulni a házszabályokat.

IRODALOM ÉS MŰVESZET.

A színház műsora:

Péntek: *Ember tragédiája*. (A bérlet).
Szombat: *Ember tragédiája*. (B bérlet.)

* *Az ember tragédiája*. Holnap *Madách Imre* világhírű drámai költeménye, *Az ember tragédiája* kerül színre ezuttal először bérletben. A színtársulat nagy gonddal készült a hatalmas színpadi alkotásra, amelyet a közönség mindig szívesen néz meg.

* *A bunda* premiérje. Hétfőn mutatják be *Hauptmann Gerhard* szenzációs színművét, *A bunda*-t, amelynek előadására nagy gondot fordít az igazgatóság.

* *Colbertson Sasa* hangversenye valósággal zenei szenzáció lesz. Ez a csodahegedűs mindenkit érdekel, de különösen azokat, akik *Kubeliket* hallották és azt vallják, hogy *Kubelik* boszorkányos művészete elérte a lehetőség határát. Ez a kis *Colbertson* pedig sokkal nagyobb művész és sokkal nagyobb virtuóz, mint *Kubelik*. *Colbertson* előtt tényleg nem léteznek technikai nehézségek és emellett hegedűjének hangja a szívből jó és a szívhez szól. Erre a hangversenyre már igen sok helyet foglaltak le *Weisz Leó* könyvkereskedőnél, ki a jegyeket árusítja. 5782

* *Cooek* az Urániában. Mialatt *Peary* és *Cooek* adáz harcot folytatnak az Északi-sark felfedezésének dicsőségéért, azalatt a világ megbarátkozott azzal a ténnyel, hogy az Északi-sark fel van fedezve. *Cooek*nak, a dicsőséges felfedezőnek fejedelmi fogadtatást rendezett Dánia, ahol küzdelmes utja után először ért partot. Emlékezetes még, hogy maga a trónörökös ment ki *Cooek* elé a hajóállomáshoz, ahol uralkodókat illető hódolat jutott ki a tudósoknak és vége-hossza sem volt az ünnepeltetésnek. Ezeket a kopenhágai napokat mutatja be új műsorán természet után készült mozgófényképben az *Uránia*. A közönség látni fogja a világ egyik leghíresebb emberét diadalmas ünnepeltetése közt és szemtől-szemben látja a tudomány egyik legnagyobb bajnokát, *Cooek* doktort. 791.

* *Jó Pajtás*. *Sebők Zsigmond* és *Benedek Elek* új és máris népszerű gyermeklapjának, a *Jó Pajtás*nak október hó 10-én jelent meg a második száma. *Ábrányi Emil*nek egy szép hazafias költeményével kezdődik a második szám, legfényesebb pontja pedig *Mikszáth Kálmán* gyönyörű novellája: *Gróznika* kegyelmet kér, mely egy *Rákóczi* korabeli bájos történetet mond el. *Sebők Zsigmond* folytatja az első számban megkezdett pompás elbeszélését *Dörmögő Dömötör* tekintetes urról, aki automobilon járja be az országot *Hörpentő* sógorával s részt vesz az automobilverenyen. *Molnár Ferenc*nek kedves gyermekbohózata: *A dada* rozszul mesél, befejezést nyer a második számban. Igen érdekesen írja le a gyerekek részére *Schöplin Aladár* egy tengeri hajó zátonyra jutását és a *Marconi*-távírókészülékkel való segítségkérést. *Fodor Károly* vívómester *Törrel*, karddal című cikkben biztatja a gyerekeket a vívásra. Van a második számban egy mulatságos história is a *Cirmosok* törvényeszkéről. *Sebők Zsigmond* tovább meséli az ő vonzó előadásában *Zrinyi Miklós*nak gyermekkori történetét, *Benedek Elek* *A Hortobágyon* című érdekfeszítő ifjúsági regényét folytatja. A *Jó Pajtás* előfizetési ára egész évre 10 K, félévre 5 K, negyedévre 2 K 50 fill. Megrendelhető a *Jó Pajtás* kiadóhivatalában (Budapest, IV., Egyetem-utca 4. sz.)

A bekormozott rabló.

Kifosztott öregasszony.

Távirati tudósítás.

Arad, október 7.

Nem mindennapi rablótámadási história foglalkoztatta ma a budapesti esküdtbírósgot. Egy elvetemült ember belopózott egy tehetetlen öregasszony szobájába, azután a legerőszakosabb módon kifosztotta.

Ez év április havában történt, hogy Nagy Márton napszámos, akinek hosszabb idő óta nem volt keresete, rablásra határozta el magát. Bekormozta az arcát, hogy föl ne ismerjék és behatolt Riesz Józsefné hatvanesztendő magánzónó Bethlen-utca 24-ik szám alatt levő lakásába. Tudta, hogy az öregasszony pénzét és értéktárgyait Wertheim-szekrényében őrizi féltékenyen, tehát első tette az volt, hogy ennek kulcsát megszerezze. Bebujt a szekrénybe és várt türelmesen addig, amíg az öregasszony bejön a szobába.

Nem kellett sokáig várakoznia. Az öregasszony egy fél óra múlva belépett, mire Nagy Márton kiugrott rejték helyéről:

— Add ide a kasszakulcsot, vagy meghalsz! — kiáltotta a megrémült nőre és a következő percben már hurkot dobott a nyakába.

Az öreg asszony szóhoz sem tudott jutni. Nagy Márton teljes erejéből fojtogatta, sőt dühében kést rántott és szurkálta a magával tehetetlen Rieszné.

— Ide adod már? — sziszegte a fülébe és csak annyi időt engedett neki, hogy zsebéből előkotorja a szekrény kulcsát.

A betörőnek nem is kellett egyéb. Azonnal munkához látott. Nyugodtan kinyitotta a kassza ajtaját, az összes értéktárgyakat és a benne levő mintegy hétszáz korona készpénzt kiszedte.

— Mi van még? — tudakolta kíváncsian, majd fölforgatta az egész lakást és több apróságot vett magához. Mikor pedig megelégette a garázdálkodást, rászólt a kifosztott asszonyra:

— Most pedig állj be a szekrénybe. Egy óra hosszat maradsz ott, ne merj kimozdulni mert meghalsz. — Ezzel fogta megát és mint aki jól végezte dolgát, kiment.

Rieszné azonban nem vesztette el lélekjelenlétét. Néhány pillanat múlva kirohant az udvarra, zajt csapott, mire a házban lakó Kanalas Antal és Klopfer Ödön gáncot vetettek a menekülő tolvajnak és átadták a legközelebbi rendőrszemnek.

Az ügyészség rablás büntetével és súlyos testisérítéssel vádolta meg. A mai tárgyaláson a vádlott töredelmesen bevallotta bűnét.

— Éhes voltam és nem kaptam munkát, — mondta.

Az esküdtszék verdiktje alapján a törvényszék 2 évi fegyházra ítélte.

SPORT.

+ Az Aradi Athletikai Klub sikere. Értékes győzelmeket aratott az Aradi Athletikai Klub Ternajgó Lajos és Grumáz László tagjai révén e hó 2-án és 3-án a Kispest-szentlőrinci lövészegetés országos céllövő versenyén, melyen hazánk legjelesebb céllövői közül mintegy 40 versenyző vett részt. Ternajgó Lajos neve a kiváló győzelmei révén, már nem ismeretlen sportkedvelő közönségünk előtt. Grumáz László verscei és fehértemplomi győzelmei révén kezd bejutni az ismertebb mesterlövők nevei közé. A vasárnapi céllövő versenyen a következő díjakat nyerték: I Szemere Miklós céltábla. Második díjat és a honvédelmi miniszter tiszteletdíját nyerte Ternajgó Lajos 15. díj közül. II József főherceg céltáblán. Negyedik Ternajgó Lajos, nyolcadik Grumáz László. Mély lövésnél második díjat nyerte Grumáz László s a

kilencedik díjat Ternajgó Lajos. Ugyancsak Ternajgó Lajos nyerte a verseny mesterlövői címét is.

+ Házi verseny. Az Aradi Athletikai Klub október hó 10-én, vasárnap délután fél 3 órakor tartja évszáró házi versenyét. A versenyprogramot alább adjuk: 1. 100 yardos síkfutás. 2. Magasugrás. 3. Súlydobás, összetett versenyek. 4. Magasugrás helyből, összetett verseny. 5. Távugrás helyből, összetett verseny. 6. Diszkoszvetés. 7. Kalapácshajítás. 8. 120 yardos gátfutás. 9. Egynegyed angol mérföldes síkfutás. 10. 1 angol mérföldes gyaloglás. Nevezési zárlat október hó 9-én délután 6 órakor. Nevezni lehet Neidenbach Emil sportintézőnél. Belépti-díj a versenyre: páholy 5 személyre 2 korona, tribün ülőhely 40 fillér, diákjegy 20 fillér.

VIZSGÁLAT

a Hódmezővásárhelyi Nagytakarékpenztár ellen.

Bajok Károlyi gróf birtok-eladása miatt.

Távirati tudósítás.

Arad, október 7.

Kedd reggel óta szenzációja van Hódmezővásárhelynek. Egy rendőrtisztviselő, a szentesi pénzügyőri főbiztos és a vásárhelyi szemléző jártak a városban. Súlyos vádat emeltek a Hódmezővásárhelyi Nagytakarék ellen. Azt, hogy a Károlyi Imre gróf birtokának eladása körül szabálytalanul, törvényellenesen jártak el. Megvették a Károlyi gróf-féle vásárhelyi nagy birtokot, el is adták, de sem kincstári illetéket, sem a városi krejcar pénzeket nem fizették meg, hanem hamis adatokkal kijátszották a törvényt s így a kincstárt közel tízezer, a várost pedig ötezer koronával akarták megkárosítani.

Ez a súlyos vád, mely eddig megcáfolva nincs. Sőt a vizsgálat eddigi adatai éppen azt igazolják, hogy van alapja a súlyos vádnak.

Kedden délelőtt megjelent váratlanul a főbiztos és rendőri asszisztenciát kért. Nagy megdöbbenés lett az eredménye ennek. Fábry Antal igazgató több helyen sebtiben kopogtatott segítségért. Beleszólt a dologba a polgármester és a főkapitány is. Szathmáry főkapitány a karhatalmat, vagy tanut megtagadta, Juhász Mihály polgármester azonban a pénzügyőri biztos kérésére köteles volt azt kirendelni s így elkezdték a vizsgálatot.

A körül forgott a szó, hogy a takaréka grófi földek eladásánál ügynök volt-e, vagy vevő és viszont eladó. Az igazgatóság tagjai nagyon meglepődtek; volt olyan, a ki fél óráig szólni sem tudott, csak hebegett, de konkrét adatot egyik sem mondott.

Közben Ternovszky Alajos szegedi pénzügyigazgatót megkérdezték telefonon, hogy nem szélbámosok-e azok a vizsgálóbiztosok? Ternovszky jelezte, hogy a legszigorubb vizsgálatra utasította közegeit.

A vizsgálat tehát folyik. A pénzügyőrség kiküldöttjei a következőkre kíváncsiak:

1. Ha a takaréka csak közvetítő volt, milyen omen szedte föl az előlegeket és megbízója jóváhagyása nélkül hogyan adta el végérvényesen a parcellákat?

2. Miért bonyolította le a szerződéseket a takaréka ügyésze, Kovács János ügyvéd, ha a takaréka csak ügynök volt?

3. Ha parcellázás végett vette át a birtokot, a megbízást miért nem mutatta be az illetékes hatóságnak?

4. Ha megbízott volt, hogyan tárgyalhatott a Szegedi-ut kiszélesítéséhez szükséges földeladásra nézve végérvényesen — a várossal?

5. Végül, hogyan köthetett szerződést a parcellák vevőivel?

Vita egy óvoda körül.

Aradmegye közigazgatási bizottságának ülése.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, október 7.

Rendes havi ülését tartotta ma délelőtt Aradmegye törvényhatóságának közigazgatási bizottsága. Az ülésen, melyen Dálnoki Nagy Lajos alispán elnökölt, a szakreferenseken kívül Zselenski Róbert gróf, Urbán Iván, Fábrián László, Friebeisz Miklós, Heinrich Sándor, Purgly László és Vásárhelyi Dezső voltak jelen.

Az ülés megnyitása után az alispán meleg szavakban emlékezett meg Institoris István dr. elhunyt megyei főorvosról. Indítványára elhatározta a bizottság, hogy az elhunyt főorvos családjának jegyzőkönyvileg részvétét fejezi ki.

A szakeladók jelentései a közigazgatás sima menetéről számoltak be. Aradmegye közegészségügye a múlt hónapban kielégítő volt, az állategészségügy is normális volt. A pénzügyigazgatóság jelentése szerint a múlt hónapban befolyt: egyenes adóban 373.714 korona 47 fillér (a múlt év szeptember havi eredményénél 22.826 koronával több), hadmentességi díjban 12.818 korona 58 fillér (a múlt évnél 4918 koronával több) és közvetett adókban s illetékekben 302.193 korona 56 fillér (a múlt évinél 15.765 koronával több.)

A gyorsan elintézett jelentések között csupán egy ügy idézett vitát elő. Varjassy Árpád kir. tanácsos tanfelügyelő előterjesztései között beszámolt arról is, hogy a buttyini községi képviselő-testület megtagadta az ott felállítandó állami óvoda költségeihez való hozzájárulást. A törvény és egy kultuszminiszteri rendelet értelmében ugyanis mindazokban a községekben, ahol állami elemi iskola van, állami óvoda is létesítendő, még pedig úgy, hogy annak terheiből egy részt bizonyos ideig a község visel. A tanfelügyelőség felhívta Buttyin községet, hogy az ott felállítandó állami óvodához szavazzon meg bizonyos — nem nagyon jelentékeny — hozzájárulást. A képviselőtestület egy szavazattöbbséggel a hozzájárulást megtagadta. A királyi tanfelügyelő ezért a mai ülésen arra kérte a közigazgatási bizottságot, hívja fel a buttyini képviselőtestületet, hogy másítsa meg határozatát, mert különben az 1901. évi XV. t. c. értelmében a községnek teljesen saját költségén egy állandó gyermek-menházat kell létesítenie.

Zselenski Róbert gróf szólott először a tanfelügyelőség javaslatához. Nem tartja helyesnek, hogy a községet ilyen fenyegetéssel kényszerítsék rá egy olyan intézményre, melyet nem akar. Így megsértik a községi autonómiát.

Varjassy Árpád válaszul a felszólalásra, kijelentette, hogy javaslata a törvény utasítását követi. A törvényhozás nemzetiségi szempontból rendezte ezt így, mert ezzel akarja biztosítani az állami óvoda létesítését. Különben is sokkal kisebb az a hozzájárulás, mintha egy állandó menházat létesít a község.

Urbán Iván hozzájárul a tanfelügyelőség javaslatához. Ez az erélyes lépés szükséges olyan községekben, ahol köztudomás szerint nem a képviselő-testület, hanem egy félrevezető tanító, vagy pap dönt.

Felszólt még Szokolczay Lajos királyi ügyész, mire a bizottság elfogadta a tanfelügyelőség javaslatát.

Rablógyilkosság két koronaért.

Tüzelés a zarándi országúton.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, október 7

Arad és Biharmegye határán, a zarándi országúton — mint az Aradi Közlöny már röviden jelentette — tegnap este kegyetlen rablógyilkosság történt. Egy mindenre elszánt gonosztevő, a régi betyárvilágra emlékeztető módon, a nyílt országúton megtámadott két utast, akik közül az egyiket nyolc revolver lövéssel meggyilkolta és kirabolta, a másik pedig csak úgy szabadulhatott meg a biztos haláltól, hogy halottnak tetette magát és ezzel sikerült félrevezetnie a gyilkost. A gonosztevő már a csendőrség foglya. Az esetről tudósítók a következőket jelentik:

(Pénzt, vagy életet!)

Tegnap este hat órakor egyszerű parasztkocsi döcögött a zarándi országúton. A kocsi Gomolyi Nyisztor 70 éves szalárdi lakos alma-kereskedő ült az unokájával, Gomolyi Jánossal. Zarándra igyekeztek, ahol almát akartak vásárolni. Amint a kocsi egy fordulóhoz ért és már nem voltak messze a községtől, az országút melletti árokban egy marcona külsejű, tagbaszakadt, barna fiatal ember ugrott ki, aki erős kézzel megragadta a lovak gyeplőjét. A lovak visszahököltek, miközben a támadó durva hangon ordított a kocsiban ülőkre:

— Aki meg mer moccanni, a halál fia, tüstént lelövöm!

A fiatal Gomolyi ijedtében elbújt a kocsi végén, de az öreg nem vesztette el lélekjelenlétét, rákiáltott a támadóra:

— Ki vagy és mit akarsz tőlünk?

— Hogy ki vagtok, azt ne keressétek. A pénzeteket akarom. Öreg, tudom, hogy pénz van nálad, ki vele! Pénzt, vagy életet!

— Nincs pénzem, ne bánts, — könyörgött az öreg a rablónak — szegény utas vagyok, engedj folytatni utamat.

— Nohát ha nem adod ide a pénzt — nesze!

A rabló ezzel előrántotta revolverét és többször a kocsiban ülőkre lőtt. Recsegték, ropogtak a lövések. A rabló a zsebében levő töltényekből háromszor töltötte meg fegyverét és 16 lövést irányzott a szerencsétlenekre. A lövések közül nyolc az öreg Gomolyi testébe furdott. Fején, mellén, karján és hasán szenvedett súlyos sérüléseket. A fiatal Gomolyi szintén több helyen megsérült, de egyik sérülése sem veszedelmes. Az öreg nyomban eszméletlenül esett össze. A kocsi és környék vérrel telt meg. A fiatalabb Gomolyit rázogatta a rabló, de a fiu halottnak tetette magát.

Amikor a rabló látta, hogy áldozatai már nem mozdulnak, kivonszolta az öreget a kocsiból, kifordította zsebeit és magához véve az öregnél talált két koronát, futva elmenekült a helyszínéről.

(A gyilkos letartóztatása.)

Amikor a gyilkos elmenekült, az ifju Gomolyi gyorsan felugrott a kocsi végéről és a közeli tanyákba ment, hogy segítséget hívjon. Emberek jöttek ezután, akik a két Gomolyit beszállították Zarándra, ahol bekötötték vérző sebeiket. Az öreg bár nyolc sebből vérzett, visszanyerte eszméletét és elmondotta a csendőröknek a megtámadtatás körülményeit és leírta a rabló külsejét.

A zarándi csendőrség nyomban a legszigorubb nyomozást indította meg a tettes kézrekerítésére. A nyomozás eredménynyel járt. A gyilkost ma délben a nadabi vasuti állomás

son letartóztattak. A nadabi állomáson feltűnt az ott cirkáló csendőrnek ma egy suhanc, akire ráillett az öreg Gomolyi által adott személyleírás. Igazolásra szólította fel. A legény megszeppent és elmondotta, hogy Másás Istvánnak hívják, foglalkozása nincs.

— Te ölted meg az este Gomolyi Nyisztor! — rivalt rá szigoruan a csendőr.

— Ez nem igaz, — mondotta Másás összezerezve — csendőr ur esküszöm, ártatlan vagyok.

— Gyerünk a laktanyába!

A csendőr megmotozta Másást, akinél forgópisztolyt, 57 darab töltényt talált, de megtalálta nála a Gomolyitól elrabolt 2 koronát is.

— Még most is tagadod a gyilkosságot?

— Igen. Ártatlan vagdok. A fegyvert csak önvédelem miatt hordom magamnál.

(A szembesítés.)

A csendőrség a nyomatékos gyanúkok alapján nyomban letartóztatta Másás Istvánt, akit Zarándra kísérték át. Itt szembesítették az öreg Gomolyival, aki bár agonizált, de még eszméletlenül volt időközönként.

— Ez volt a gyilkos! — mondotta az öreg a hozzáintézett kérdésre.

— Hazudsz, én nem bántottalak! — kiáltott Másás az öregre, aki két perc múlva már élettelenül hullott vissza párnáira.

A fiatal Gomolyi is megerősítette, hogy ő is felismeri Másásban a gyilkost.

— Na hát bevallom, én öltem meg, — mondotta dacosan a suhanc — de önvédelemből tettem, mert az öreg baltát fogott reám.

A rablógyilkosságról és letartóztatásról jelentést tettek az aradi királyi ügyészségnek, ahonnan Szakolczay Lajos királyi ügyész, Auszterweil László dr. és Pozsgay István dr. törvényszéki orvosok kíséretében ma a helyszínére utazott.

A milliomos gyilkosa.

Szabadulás a gondnokság alól.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, október 7.

Hat évvel ezelőtt, egy elkeseredett földesgazda, Márk János több revolverlövéssel leterítette medgyesegyházai birtokán levő kastélyában Ujhelyi Lipót hódmezővásárhelyi lakos, többszörös milliomost. Márknak valami pénzügyi differenciája volt a milliomossal, aki uzsorás hírében állott. Ujhelyi nem teljesítette Márk kérelmét, sőt, amikor ez vele szemben energikusabban lépett fel, kiutasította lakásából. Ez annyira feldühösítette Márk Jánost, hogy revolvert rántott elő és abból több ízben Ujhelyire lőtt. A golyók találtak és Ujházy holtan esett össze.

Márk Jánost beszállították az aradi fogházba, ahol megindították ellene a bünygyi eljárást. A vizsgálat során a törvényszéki orvosok is megvizsgálták és úgy találták, hogy Márk János nem épelméjű és a tett elkövetésekor sem volt beszámítható állapotban. A bíróság ez alapon megszüntette Márk ellen a további eljárást, de egyben intézkedett, hogy elmeorvosintézetbe szállítsák. Egyben a törvényszék Márk ellen elrendelte a gondnokságot. Márk János négy évig volt gyógykezelés alatt a lipótmezei elmeorvosintézetben, a honnét két évvel ezelőtt gyógyultan bocsájtották el.

Néhány hónappal ezelőtt a milliomos gyilkosa kérvényt adott be, amelyben arra való hivatkozással, hogy épelméjét újból visszanyerte és így megszűnt az az ok, amely a gondnokság elrendelésének alapját képezte, kérte a gondnokság alól való felmentését. A törvényszék Auszterweil László dr. és Pozsgay István dr. törvényszéki orvosok, továbbá a lipótmezei elmeorvosintézet igazgatójának véleménye alapján ma Márk János ellen a gondnokságot megszüntette. Márk sertéskereskedő lesz Medgyesegyházán.

HIREK.

— Időjárás. A meteorológiai intézet jelentése szerint e hó 8-án az időjárás: enyhe, elvélve csapadék.

— A trónörökös nejeinek rangemlése. Berlinből táviratozzák: Vilmos császár a maga és a német császárné nevében Ferenc Ferdinándhoz és nejehez, Hohenberg hercegnőhöz, az utóbbinak a rangemlése alkalmából szívélyes gratuláló táviratot intézett. — Bécsből jelentik: Hohenberg Zsófia hercegnő, a trónörökös neje ma délelőtt magánkihallgatáson volt a királynál.

— Günther Antal Kossuthnál és Szerényinél. Fővárosi tudósítók jelentik: Günther Antal, a Kuria elnöke, ma hosszabb látogatást tett Kossuth Ferenc kereskedelmi miniszternél és Szerényi József államtitkárnál.

— Nyugdíjazott államtitkár. A hivatalos lap mai száma közli, hogy a király szeptember hó 25-én kelt legfelső kéziratával szeptember királysabadjai Márfy Albin magyar királyi miniszterelnökségi államtitkárnak, ezen állásától saját kérelmére történt felmentése alkalmával, a közszolgálat terén szerzett kiváló érdemei elismerésül, a titkos tanácsosi méltóságot adományozta.

— A nagyikinda—ujaradi vasut. A válságok egész során ment keresztül már az építkezés kezdetén a nagyikinda—ujaradi vasut, melynek sorsát — úgy látszott — megpecsételte a vállalkozó Pallós Ármin cég bukása. A megkárosított német részvényesek a kereskedelmi kormányhoz fordultak jogorvoslatért, amelynek közbenjárására a Magyar Agrár és Járdekbank vette kezébe és vállalta el a mentő akció vezetését. A részvénytársaság e hó 21-én rendkívüli közgyűlést tart, amelyen határozni fognak a vasut építésének befejezéséről. Hogy ez lehetővé váljék, 9,288.800 korona névértékű 4 százalékos elsőbbségi kötvényt bocsátanak ki, a munkálatok végrehajtásával pedig minden valószínűség szerint a Tószegi Freund Henrik és fiai építővállalkozó céget bízzák meg. Napirendre tüzték még az új igazgatóság megválasztását és a cégvezető kirendelését.

— A lengyel vendégek elutazása. Az aradi gyászünnepélyre jött lengyel küldöttség tagjai ma reggel elutaztak Aradról. A lengyel vendégek ma hajnalig voltak együtt vig hangulatban a kávéházakban és éttermekben. Egyik étteremben a vidám társaság tagjai táncra is perdültek és szép lengyel táncukat érdeklődéssel nézték az aradiak. Reggeli nyolc órakor a lengyelek elutaztak Debrecen felé.

— A zágrábi ítélet. Zágrábból táviratozzák: Accurti ügyész a zágrábi hazaárulási perben hozott ítélet felmentő része ellen beadott semmiségi panaszt visszavonta és a törvényszéknek javasolta a felmentettek szabadonbocsátását. Egy zágrábi lap jelentése, hogy 10 felmentettnek tegnap történt szabadonbocsátása a törvényszék határozatából kifolyólag történt, mint illetékes helyen kijelentik, alaptalan. A többi 12 felmentett szabadonbocsátása iránti kérvényt a törvényszék elutasította, mire a védők a hétszemélyű táblánál benyújtották a semmiségi panaszt e határozat ellen.

— Conan Doyle a kongói mérszárlásokról. Londonból jelentik: Conan Doyle könyvet írt a Kongó állam viszonyairól és leírja, hogy az ottani belgák iszonyu kegyetlenséggel ki-nozzák a bennszülötteket. Az angol író közbe-lépésre hívja fel az angol kormányt, mert sze-rinte a bennszülöttek elkeseredettsége a Kou-góban lakó angolokat is veszélyezteti.

— A török nagyvezér lemondása. A „Lokalanzeiger“ jelentik Konstantinápolyból: A nagy-vezér tegnap a kormány egyik tagja előtt le-mondási szándékát nyilvánította a felmerült újabb nehézségek miatt.

— Zeppelin gróf és Barth Lajos. A világ-híres emberek sorsa, a melyet bajosan kerülhetnek el, hogy egy sajtóságos, fekete ruhát viselő ur eléjük teremjen, s besorozza őket a maga dicsőséges könyvébe. Ez az ember Barth Lajos, az aradi származású, Münchenben lakó szerkesztő, a könyv pedig az 5 Menzel-Albumba, a melyről már írtunk az aradiaknak, s a melybe Barth 450 híres embernek 38 nyelven írott sorait gyűjtötte össze. Az ember természetesen fogja venni Barth ambíciójától, hogy a könyv számára Zeppelin grófot is meghódította. Mikor a friedrichshafeni légkirály Münchenben járt, a visszautazás alkalmával, közvetlenül a vonatindulás előtt, a vasuti kocsi-ban lépett elébe Barth és bemutatta neki az albumot. Zeppelin — a mint egy müncheni lap írja, — bámulva lapozgatott az albumban, azután ezt mondta:

— Mindenkinek megszoktam tagadni az autogramot, a melyért kiméletlenül üldöznek. Ebben a társaságban azonban mindenki szívesen kér helyet...

Ezzel pár szót írt az albumba, aláírta, s barátságos üdvözlés kíséretében adta vissza Barth Lajosnak.

— Arad város közigazgatási bizottsága Varjassy Lajos polgármester elnöklésével ma ülést tartott, melyben a közigazgatás zavartalan menetéről vett tudomást a bizottság s különös elismeréssel illette Zubor Andor aljegyzőt, aki a beteg Bedő Árpád dr. ügyosztályának 437 darab hátralékát és a körülbelül ugyanakkora havi forgalmat teljesen feldolgozta, amellet, hogy a maga részortjának ügyeit is ellátta. Róka József kir. tanácsos pénzügyigazgató jelentése szerint 92483 korona egyenes és 735498 korona közvetett adó folyt be, mindkét adónemből több mint a múlt esztendő szeptemberében. Posgay Lajos dr. főorvos jelentése már nem olyan kedvező. A város közegészségügye a múlt hónapban hanyatlott. *Difteritisz* (22) és *tífusz* (10), továbbá *vörheny* (18) lépett fel sűrűen és a halálozások száma is emelkedést mutat augusztussal szemben. 126 haláleset (18-al több, mint augusztusban), 183 születés és 35 házasság történt.

— Hol telefonálnak a legtöbbit? Az ember azt hinné, hogy Magyarországon legtöbbit Budapesten, a szellemi és gazdasági élet gócpontjában telefonálnak. A statisztika azonban e feltevésre alaposan rácsafol, mert sokkal kisebb városok e tekintetben megelőzik a fővárost. A P. N. kimutatása szerint az elmúlt évben 1—1 lakásra Temesvárott 178, Győrben 88, Nagyváradon és Aradon 81, Zágrábban 79, Sopronban 66, Budapesten 59, (egy-egy állomásról naponként átlag 8 szor beszélnek), Pozsonyban 53, Kolozsvárott pedig 51 beszélgetés esett. Hogy Budapest csak a hetedik helyet foglalja el a rangsorban, annak egyrészt az az oka, hogy a Budapesten tartózkodó hivatalnokok ezreinek és a gyári és ipari munkások száz-ezreinek mindennapi tevékenységében nincsen szükségük a telefonra, másrészt pedig a budapesti telefon aránytalan drágasága határozottan gátolja, hogy a kisebb kereskedők és iparosok is bevezessék ezt, bár mindennap tízszer is szükségük lenne rá. Ez a drágaság okozza azt is, hogy míg Budapesten 1000 lakosra csak 19 telefon állomás esik, addig Fiumében 30, Nagyváradon, Temesvárott és Zágrábban 20—20.

— Nagybányász-rencsétlenség Newyorki távirat jelenti: Vancouver mellett nagy bányarobbanás történt. A robbanáskor 60 munkás volt a bányában, akik közül *harminc meghalt* és a többinek megmentése sem remélhető. Több akna összeomlott.

— Öngyilkos nyugalmazott őrnagy. Balassagyarmatról táviratozzák: Tornay Károly nyugalmazott őrnagy gyógyíthatatlan betegsége miatt agyonlőtte magát.

— Tanulók a vesztőhelyen és a Kossuth-szobornál. Az október 6-iki gyászünnepélyen a Ferenc-téri polgári fiúiskola tanulói közül csak a III. és IV-ik osztálybeliek vettek részt s így az alsóbb osztályok növendékei nem jelenhettek meg a többiekkel. Ezért az összes tanulók, számszerint mintegy 400-an tegnap délelőtt vonultak ki Szathmáry István igazgató, Balla Frigyes, Szép Fábán, Neidenbach Ödön és Záray Jenő tanárok vezetése alatt a vesztőhelyre. A Himnusz eléneklése után Záray Jenő tanár ismertette az 1848—49-iki szabadságharcot. A szűkebb körű ünnepélyt a Kossuth-nóta eléneklésével fejezték be. A tanári kar egyben elhatározta, hogy a szoborra szánt koszorút azzal váltja meg, hogy a befolyó összeget a vesztőhely megváltására fordítják. — Ma délután a lippai felsőkereskedelmi iskola növendékei jártak a vesztőhelyen és a Kossuth-szobornál, amelyre koszorút helyeztek.

— Elhunyt negyvennyolcas honvéd. *Leichin* János aradi 48-as honvéd, akit tegnap a közúti vasut teherkocsija elgázolt, ma meghalt. A 48-as honvédek ezt a gyászjelentést adták ki róla:

Alulírottak a maguk ismerősei és barátai nevében mélyen megtört szívvel tudatják, a feledhetetlen jó *Leichin* János 1848—49. honvédek folyó évi október hó 7-én, életének 80-ik évében, a Mindenható rendelkezésére képest történt gyászos elhunytát. Az Istenben boldogultnak földi maradványai e hó 8-án, d. u. 3 órakor fognak a közokmányból a római kat. szertartás szerint a helybeli alsó sírkertben örök nyugalomra helyeztetni. Legyen a hant könnyű kiszemelt porai felett! Arad, 1909. okt. 7. A 48-as honvédek.

— A képtelvaj bankhivatalnok. Fővárosi tudósítónk jelenti: A budapesti Leszámitoló- és Pénzváltó bank igazgatója ma a lipcsei képlópás ügyében, melyről esütörtöki lapunkban megemlékeztünk, a következőkben nyilatkozott:

— *Schweiger* Jenő nem igazgatója, hanem hivatalnok volt intézetünknek. Egészen tegnapig fogalmunk sem volt erről a szomorú ügyről és mi is csak külföldi lapból tudtuk meg. *Schweigert* évek óta *szorgalmas, tisztességes embernek ismertük*. Augusztusban hosszabb szabadságot kért, amit betegségére való tekintettel megadtunk neki. Később súlyos betegségére hivatkozva szabadságának meghosszabbítását kérte, amit szintén engedélyeztünk. A képlópás ügye nagyon meglepett. Tudtuk róla, hogy nagy ambícióval gyűjt csipkéket, képeket stb. és előttünk is bizonyos, hogy *nem bűnös anyagi érdekből követte el tettét*. Mi különben nem csaptuk el, hanem családja kényszerítette, hogy hagyja elállását és gyógykezeltesse magát.

— Hazafiatlan pap. Segesvárról jelentik: *Schneider* András nagysinyi szász pap az ottani szász óvoda részére a vallás- és közoktatásiügyi miniszter által adományozott és a vármegyei közigazgatási bizottság útján megküldött magyar nemzeti jelvényeknek, címernek, zászlónak átvételét megtagadta. A lakosság igen megbotráncozott a szász pap hazafiatlan cselekedetén.

— Egy miniszteri tisztviselő gondnoksági ügye. Megírtuk annak idején, hogy *Beniczky* Zoltán földmívelési minisztériumi tisztviselőt családja tébolydába vitette, ahonnan azonban kiszabadult. Most — mint fővárosi tudósítónk jelenti — a családtagok tékozlás címén *Beniczky* gondnokság alá helyezését kérték, mert állítólag a múlt évben az árvaszéktől kapott 500 koronát elmulatta. Ma a bíróság bizonyítékok beszerzése végett a tárgyalást elhalasztotta.

— Sikasztó postatiszt. Az érsekújvári rendőrség értesítése szerint *Kunos* Kálmán posta- és távirat-segéd-tiszt e hó 5-én éjjel 1008 korona hivatali pénzzel állítólag Zsolna felé megszökött. *Kunos* 20 éves, barna arcú, feketehajú, középtermetű ember.

— Gyűjtés a meggyilkolt fiú családjának. A következő levelet kaptuk: Tekintetes Szerkesztő ur! Becses lapjában volt oly szíves közzé tenni: „Csak egy morzsát Szent Antal kenyereből” című kérelmemet, most kérem legyen oly jó az eddigi nemes lelkű adakozók névsorát közölni: A hozzám küldött jószívű adakozók fogadják hálás köszönetemet, az eddig begyűlt 19 korona át lett adva szegény özv. *Hacknének*, ki könnyzáró közt mondott köszönetet mindazoknak, kik nagy bánatát siettek könnyíteni: *Bokor* Alajos igazgató-tanító Arad 2 kor., özv. *Bukovetzné* urasszony Arad 1 kor., *Horváth* József ny. tanító Paulis 1 kor., *Fekete* József tanár Arad 1 kor., *Daniel* Miklós aljegyző Paulis 1 kor., *Szent Antal* tisztelője Magyarád 10 kor., *Kirileszku* Gyuláné Kisjenő 1 kor., *Vasóczy* Ilonka Arad 1 kor., *Vasóczy* Elluska Paulis 1 kor. Összesen 19 korona. Hálás köszönettel *O-Paulison*, *Vasóczy* Ferenecné.

— Az állomásfőnök katasztrófája. Szegedről táviratozzák: *Jánosi* Lajos szerbkereszturi állomásfőnök, ma délután kocsin hajtott hazafelé. A kocsin voltak gyermekei is. Mikor a vasuti sorompóhoz értek, *Jánosi* leszállította gyermekeit a kocsiról és egyedül hajtott a meredek lejtőnek. A kocsik lefelé való útjában a lovak megbokrosodtak, felfordították a kocsit, úgy, hogy *Jánosi* kiesett belőle. A szerencsétlen embernek a nyakacsigolyája eltört és nyomban meghalt.

— Négerék és német nők flirtje. Németországban, de különösen Berlinben mostanság az a divat kapott lábra, hogy bélyeggyűjtés ürügye alatt fiatal nők leveleznek a német gyarmatokon lakó benszülött négerekkel. Hogy pedig ennek a levelezésnek tulajdonképpen mi a célja, arra nézve jellemző az a cikk, amely a „*Norddeutsche Allgemeine Zeitung*”-ban jelent meg ezzel a címmel:

Főhívás a német szülőkhöz és nevelőkhöz.

A közlemény nem épen épületes dolgokat mond el a négerék és német nők sajtóságos flirtjéről. Ez a levelező-divat annyira lábra kapott, hogy fiatal, 17—20 éves leányok egész napjukat a levélváltással töltik el és azé a nagyobb dicsőség, akinek előkelőbb négere van. A fiatal nők gyakran elküldik fényképeiket is a négereknek, akik viszonzózzák az ajándékot. A legjobb pedig a dologban az, hogy a német nők ugynevezett *huncutságokat* írnak a négereknek. Hivatalos vizsgálat állapította meg, hogy a fehér-néger levelezés meglehetősen átlépte a jólneveltség határait és hogy a négerék lassankint eltanulják a német nőktől a leveleikben foglalt mondatokat: szabadsájságot. A „*Norddeutsche Allgemeine Zeitung*” felhívja a szülőket és nevelőket, hogy akadályozzák meg a gondjaikra bízott fiatal nőket a négerekkel való levelezésben. A legjellemzőbb és legmulatságosabb azonban az, hogy az öreg német újság nem botránkozik meg a fiatal német leányok romlottságán. Ezen nem talál semmi különösöt. Csak afőlött esik kétségbe, hogy a pikáns levélváltások miatt még nehezebben lehet a négereket európai nevelésben részesíteni. Hát a német lányok nem európai nevelésűek?

— Egy szerb pénzintézet csődje. Belgrádból jelentik: A szerb földművelésügyi miniszter kormánybiztosi jelentés alapján felszólította a belgrádi kereskedelmi bíróságot, hogy az *Első Balkán Bank*-ra a csődnyitást rendelje el. Ezzel olyan pénzintézetet oszlatnak fel, amelyet három éve azzal a szándékkal alapították, hogy a Törökország és Szerbia között való kereskedelmi forgalmat emeljék. A bank azonban legnagyobb részben hadseregszállításokkal foglalkozott. Egy alkalommal nagyobb mennyiségű buza megrendelésnél *homokkal* volt a buza keverve s azóta az intézet tekintélye folyton csökkent, míg végre most fel kellett oszlatni.

— Születések, halálozások. Az aradi anya bnyvi hivatalban október 6-án a következő születéseket és halálozásokat jelentették be: Született: Juhász István városi kertész segédnek István nevű fia, Hamvas József biztosítási tisztviselő Endre nevű fia, Ledervas Géza kárpitos Krisztina nevű leánya, Aranyos János rendőr János nevű fia. **Meghalt:** Leichin János 48-as honvéd.

— Gyilkos támadás a lépcsőn. Fővárosi tudósítónk telefonálja: Lót Lajos budapesti munkás október 3-án részegen ment haza a Soroksári-utca 3. szám alatt levő lakására. A házmesterné, aki a kapun beengedte, észrevéve, hogy dülöngözik, egy darabig felkísérte a lépcsőn, majd magára hagyta. Egy óra múlva, mikor az asszony egy másik lakót engedett be, észrevette, hogy Lót összeütve félheltan fekszik a lépcsőn. A mentőket hívatta, akik a kórházba vitték, ahol nemsokára meghalt. Mindenki azt hitte, hogy Lót részeg fővel lezuhant a lépcsőházban és ott összezúzta magát. Azonban ma megjelent a főkapitányságon a házmesterné és elmondta, hogy neki az a gyanuja van, hogy Lótot ledobták a lépcsőn. Mikor ugyanis kevéssel Lót hazaérkezése után egy Jovanovics Lázár nevű szerb mechanikus is hazajött, akkor szitkozódás és dulakodás halalt az lépcsőházból, utána pedig egy erős zuhanás. Mikor pedig a mentők megjelentek, Lót haldokolva ezt mondta: „*Ilyesmi is csak a Soroksári-utcában történhetik, hogy a lépcsőn az ember életére törnek!*” Többet már nem tudott mondani, meghalt. A rendőrség ma kihallgatta Jovanovicsot és még több tanut is, de letartóztatás még nem történt.

— Váltóhamisítások. Fővárosi tudósítónk jelent: Egy 300 koronás váltóra Stefan Károly 40 éves kosárfonó ráhamisította Pilner Jenő, Német András és Magyar István iparosok névaláírásait és megszökött. — Szer János 36 éves ácssegéd egy 590 koronás váltóra ráhamisította anyja, özvegy Szer Jakabné névaláírását és a váltót leszámítoltatván, megszökött.

— Perzsa szönyegraktáramat a Neuman-palotában Széchenyi-utcai oldalon megnyitottam. Szíves pártfogást kérek. Tisztelettel Schwarcz Zsigmond. 3811

— Felhívjuk az uri hölgyközönség szíves figyelmét Guttmann Izidor, Szabadság-tér 15. szám alatt levő divatüzletére, hol nagy raktárt talál vászon, szövet, mosóárúk, blouzok és aljakban bámulatos olcsó árak mellett. 3641

— Felhívjuk az uriközönség figyelmét Hirsch Antal uri szabó műtermére, Andrassy-tér 18. sz., hol a legfinomabb szövetekből elegáns és olcsó ruhák szerezhetők be. 3632

— Francia likőrök legbiztosabb készítésére, — házilag — a likőr aroma 1 üveg 60 fillér Vojtek és Weisznál. 17

EGYESÜLETI ÉLET.

(*) Az aradi „Burtársaság” holnap, szombat este 8 órakor a „Jópásztor”-féle vendéglőben rendkívüli értekezletet tart, amelyre az összes tagok meghívotnak. Az elnökség.

(*) A csanádmezei tüzoltó szövetség közgyűlése. Makóról írják: A csanádmezei tüzoltószövetség Battonyán tartotta évi közgyűlését. A gyűlésen és versenyen résztvevő Csanádmezei majdnem minden községből a tüzoltóság. Reggel 10 órakor kezdődött a verseny, amelyen az első díjat az apátfalvai tüzoltóság nyerte el.

A JÓSZIVŰ EZREDES.

„Csak a bolondok jószíviük” — tartja egy modern francia közmondás, melynek megvan az a ritka tulajdonsága, hogy igaz. Nincs hálátlanabb dolog a jószíviségnél, tartja és ismételteti pár nap óta szüntelenül az aradi garnizón egy magasrangú tagja, egy három csillagos aranygalléros ur is, aki szomorú tapasztalatból jött rá a fönti közmondás igazságára. Az ezredes ur elkeseredetten meséli el ismerősei okulására a következő szomorú történetecskét:

— Nyugodtan ülök tegnapelőtt délután a kávéházban és olvasom a „Zeit”-ot, mikor egyszerre elém áll egy sanyaru külsejű öreg házaló, aki néhány könyvet szorongatott a hóna alatt.

— Vegyen kérem egy szép, jó kis imakönyvecskét generális ur, szól hozzám és elém rak az asztalra egy héber nyelvű imádságos könyvet.

— Köszönöm, nincs szükségem rá, feleltam elutasítván és felvettem az ujságomat.

Az öreg nem mutatott hajlandóságot a távozásra.

— Az isten áldja meg generális ur, vegye meg ezt a könyvet. Őt gyerekeim sir otthon kenyer után. Nagyon olcsón adom, egy forintba kerül csak az egész.

A házaló nagyon keserves arcot vágott. Megszántam és odadobtam neki két koronát. Ez azonban nem volt elég.

— Nagy jót tett velem a generális ur, — szólalt meg ismét. Nem is fogom elfelejteni soha. A gyerekeim is imádkozni fognak érte, hogy minél előbb lépjen elő. Csak még arra kérem, hogy adjon nekem egy vitakártyát, hadd tudjam meg, ki volt az, aki egy öreg embernek ilyen nagy jót tett.

Nagyon meghatott az öreg háladatossága. Elővettem a tárcámat és adtam neki egy névjegyét, mire a házaló folytonos alázatos hála-rebégések közt elment.

Mikor este hazamegyek, a feleségem egy könyvvel fogad.

— Hát erre ugyan mi szükséged volt?

Felnyitom a könyvet és elkáromkodtam magam. A könyv egy héber imakönyv volt, párja annak, amelyet a kávéházban szólt rám az öreg házaló.

— Hogy kerül ide ez a könyv? — kérdeztem meglepődve, mire feleségem elmesélte, hogy estefelé itt járt egy öreg alázatos képű ember, aki megmutatta neki a névjegyemet és elmondta, hogy én küldöm, mert megvettem tőle az imakönyvet, de nem volt nálam aprópénz, hát a feleségem legyen szíves és fizesse ki ezt a csekélységet. Ném adott is neki két koronát.

A méreg fojtogatott. Mi az ördögöt csináljak én két héber imakönyvvel? Csak megcsipném a hálátlan fickót. Majd adnék neki!

Tegnap délután aztán megint a kávéházban ülök, mikor hat óra felé látom az ablak előtt elsurranni az én öregemet.

— Józsi, szólok a pincérnek, szaladjon csak ez után az öreg után és hívja ide.

A pincér utána ment és néhány perc múlva visszatért.

— Itt van a könyv ezredes ur, szólt készségesen és letesz elém — egy héber nyelvű imakönyvet!

Azt hittem, megüt a guta.

— Mit akar ezzel a könyvvel? — ordítottam. Miért nem hozta ide az öregot?!

— Kérem ezredes ur, felelt megrökönyödve a pincér, én megfogtam az öregot, de ő azt mondta: „Tudom mit akar az ezredes ur! Megvette tőlem tegnap ezt a könyvet, de nem volt pénze, hát azt mondta, hogy hozzam el ma. Nekem azonban sietnem kell az autobusszal, hogy le ne késsem a vonatot. De én nem vagyok rossz ember. Had éljen maga is. Ez a könyv két korona. Adjon ide egy kront és inkasszálja be az ezredes uron a forintot.

TÖRVÉNYKEZÉS.

§ Sajtópör a román orvosok miatt. A budapesti nemzetközi orvoskongresszusnak egy nemzetiségi sajtópör lesz az epilógusa. Tudvalevő, hogy a romániai orvosok nem vettek részt a kongresszuson s ezt a határozatukat előzetesen közzétették, avval indokolván ezt, hogy nem élvezhetik oly nemzet vendégszeretettel, amely Magyarországon élő román testvéreiket üldözi és elnyomja. Az aradi *Tribuna* ezt a határozatot kommentár kíséretében közölte le, amelyben a nagyváradi kir. ügyészség államellenes izgatást látott s megindította az eljárást. A nagyváradi sajtóügyi vizsgálóbíró megkeresése folytán Mikes Gábor dr., az aradi rendőrség bünyügyi osztályának tisztje tegnap megjelent a *Tribuna* szerkesztőségében és az inkriminált cikk kéziratát lefoglalta.

§ A Szanin-pör. Ismeretes, hogy a budapesti királyi ügyészség vallás ellenes vétség címén vádat emelt Szabó Endre író ellen, aki Arcubasev orosz író regényét, a *Szanin-t* magyarrá fordította és vádat emelt Simkó Gyula könyvkereskedő ellen is, mert az az inkriminált részeket egy külön füzetben összefoglalva, kiadta. Kenedi Géza dr. védő a vádirat ellen kifogásokat adott be a vádtanácsához, amely a minap tárgyalta a ügyet. Ma hirdették ki a határozatot, amelynek értelmében a vádtanács Szabó Endrét és Simkó Gyulát vád alá helyezte.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDES.

Budapesti áru- és értéktőzsde.

Távirati tudósítás.

Budapest, október 7.

Amerika $\frac{1}{2}$ -el magasabb. Kínálat, vételkedv korlátozott. 15 ezer mm. néhány fillérrel magasabb.

Az árak 50 kilónként számítva:

	Déli zárlat	2 órai zárlat
Tengeri 1910. májusra	6.90—6.91	6.93—6.94
Buza 1909. októberre	14.16—14.17	14.24—14.29
Buza 1910. áprílisa	14.05—14.06	14.13—14.14
Rozs 1909. októberre	9.68—9.69	9.71—9.72
Zab 1909. októberre	7.58—7.59	7.56—7.57
Zab 1910. áprílisa	7.73—7.74	7.72—7.73
Rozs 1910. áprílisa	10.04—10.05	10.08—10.09

Zárul 5 órakor.

Ceztrák hitelrészvény	661.—
Magyar hitelrészvény	763.—
Városi villamos vasúti részvény	297.—

Férfi öltöny szövetek

Double felöltőkre, Téli kabátokra, Mikádóra szövetek. Tessék érdeklődni a kizárólagos posztógyári raktárban.

2891

Leichner és Fleischer

Arad, Szabadság-tér 17. és Pécs.

Honi és angol gyártmányok. Nagy megtakarítás.

A Temesvári Lloyd-Társulat terménycsarnokának hivatalos árjegyzése.

Távirati tudósítás.

(Árak 50 kilogrammonként korona értékben.)

1909. október 7.

Buza (szokvány-minőség):

75 kilogrammos uj...	13:15—13:25
76 " " " " " " " "	13:35—13:45
77 " " " " " " " "	13:45—13:55
78 " " " " " " " "	13:55—13:65

Buza (Temesvári keresk. áru):

75 kilogrammos uj...	13:05—13:15
Rozs uj...	8:70—9:80
Árpa uj...	6:40—6:50
Zab uj...	6:60—6:70
Tengeri régi...	7:25—7:30

Budapest kőbányai sertéskereskedelem.

— Október 7. —

Magyar elsőrendű: Öreg nehéz páronként 400 kilogrammon felül sulyban — fillérig; közép páronként 400—400 kilogrammig terjedő sulyban — fillérig; fiatal nehéz páronként 320 kilogrammod felül sulyban 144—47 fillérig; fiatal közép páronként 240—280 kilogrammig terjedő sulyban 140—148 fillérig; könnyű páronként 240 kilogrammig terjedő sulyban — fillérig.

Sertéslétszám: október hó 3. napján volt készlet 27252 darab, október 4. napján felhajtott 1338 darab, okt. 4. napján elszállított darab, 423 október 5. napjára maradt készletben: 28,197 darab.

A hizott sertés üzlet irányzata kellemesebb.

A KIADÓHIVATAL ÜZENETEI.

W. S. Ujszentanna. Sorsjegye nem nyert.

IDEGENEK ARADON.

— Október 7. —

Fehér Kereszt szálloda. Földiak András utazó Budapest. — Ursziny János dr. Békéscsaba. — Gelberg Manó kereskedő Nagyvárad. — Roth Bertalan borkereskedő Besztercebánya. — Rittch Béla gyógyszerész Nagyszentmiklós. — Szojka Agoston utazó Budapest. — Krammer János kereskedő Nagyhalmagy. — Kornis József utazó Budapest. — Matavoszyk Iván h. önkéntes Lőcse. — Hartman Béla kereskedő Nagyvárad. — Nibághy Kálmán máv. tisztviselő Miskolc. — Roth Emil fakereskedő Szabadka.

Központi szálloda. Deutsch Zsigmond utazó Budapest. — Preisich Gusztáv mérnök Budapest. — Nagele Ferenc urasági inas Moór. — Bochus Teofil mérnök Budapest. — Magyar József tanár Budapest. — Albert Péter utazó Budapest. — Rónai Bernát utazó Budapest. — Hentaller Gábor akad. hallgató Budapest. — Rauchbauer Odön önkéntes Budapest. — Fülöp Adolf földbirtokos Pankota. — Schertz Zsiga utazó Budapest. — Réti Sándor utazó Budapest. — Havas Bertalan utazó Budapest.

Pannonia szálloda. Ozv. Mély Zoltánné magánzó Battonya. — Palágyi Gyula hivatalnok Budapest. — Ruttkay M. Jenő földbirtokos Ruttká. — Vollner Károly szerelő Budapest. — Orbán József hivatalnok és neje Érsekújvár. — Benkő János vállalkozó Gyula. — Görick Rudolf utazó Bécs.

Vass szálloda. Grézer Károly főhadnagy Grodek. — Weisz József utazó Bécs. — Grosfeld Dezső utazó Nagyvárad. — Fleischer Antal utazó Bécs. — Tóth József tanár Budapest. — Miliczter József joghallgató Budapest. — Gróf Zsigmond joghallgató Budapest. — Kirner Vilmos joghallgató Budapest. — Csukás Géza joghallgató Budapest. — Török Miklós ügyvédjelölt Németújvár. — Simon Mózes joghallgató Budapest. — Spitz Emá-

nuel utazó Bécs. — Római Gábor utazó Budapest. — Karczag Jenő igazgató Budapest. — Révész Ignác utazó Szeged.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Péntek, 1909. évi október hó 8-án:

A) bérlet.

A) bérlet.

Az ember tragédiája.

Dramai költemény. Irta: Madách Imre. Színi alkalmazta: Paulay Ede. Zenéjét szerzette Eckel Gyula.

SZEMÉLYEK:

Rafael	Kun Irén	2-ik demagog Polgár S.
Gábor	Harmath J.	1-ső a népből Kulcsár L.
Mihály	Zalay Margit.	2-ik a népből Várnai Jenő.
Lucifer	Delly Lajos.	Athéni polgár Boda Ferenc.
Ádám	Keszler Ede.	Catulus Beregi S.
Eva	Kaplnay J.	Péter apostol Ditrői Mór.
A föld szelleme Keller I.		Helene Novák Irén.
Rabszoiga Ditrői Mór.		Boszorkány Benkőné.
1-ső demagog Leővey Leo.		Tanítvány Nagyván I.

Kezdete este 7 és fél órakor.

URÁNIA SZÍNHÁZ.

(Báró Simonyi-utca 1. szám, Szabadság-tér mellett.)

Műsor 1909. október 8-án, péntek:

1. A szép cigány. Humoros. — 2. Jephtha leánya. Bibliai dráma. — 3. Modern tanítás. Sínes lát ányosság. — 4. Vetélykedő irigyek. Humoros. — 5. Mérgezett bonbonok. Dráma. — 6. A természet csodái. Látványosság. — 7. Édes menyasszony. Humoros. — 8. Cooek dr., az északi sark felfedezőjének visszatérése és fogadtatása Kopenhágában.

Előadások délután 6 órától kezdve.

Október 13., 14. és 15-én:

A jövő háboruja

3 felvonásban. Irta: De Sgardelli Caesár

és

Az Idel grossmezeritsi királygyakorlatok.

Az előadásra bármikor be lehet menni.

Az előadások alatt a cs. és kir. 33. gyalogezred zenekara játszik. — Cukrászda.

NYILTTÉR.**AZ****Aradi Közlöny**

valamint az összes
fővárosi ujságok

naponta

reggel 7 órától

kaphatók

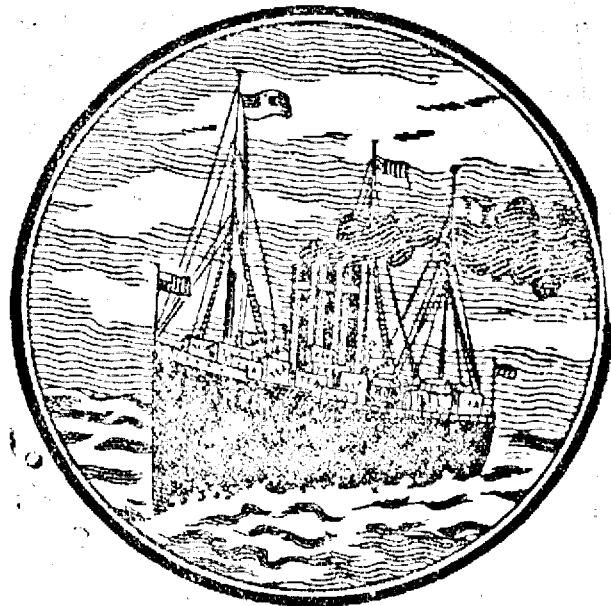
8661

Ingusz I. és Fia

könyvkereskedő, hírlapelárusítónál

Andrássy-tér 16.

Városi és megyei telefon 609

Szájrol-szájra jár a hír, hogy a

Tea-saison

— beálltával csakis az —

Atlantika

kávész és tea behozatalnál

fedezhetjük fűszer- és illatszer
szagától mentes, tisztán kezelt

421

Tea és Rum

— szükségletünket —

Atlantika

kávész és tea behozatal

Arad Andrássy-tér 20. Fischer Eliz palota

zel gyomor, vesé-hólyag és
bélbántalmaknál oala-
mint asthma, bronchiale,
köszvény és húgysavas
diathesis eseteiben.

KAPHATÓ Nagy Farkas
és Fejér Gyula cégeknél
8415 Aradon

**Meteor és egyéb rendszerű
kályhákat**

szakszerűen javít és a belső
szerkezetet magas hőfoku
chamotte kövekből ujonan
kiepíti jutányos árban 2613

Szilágyi és Társa-cég

Arad, Boros Beni-tér 15. sz. (Dengl-ház.)

Legolcsóbb, legjobb

bevásárlási forrás

háztartási szükségletek

fedezésére.

Ajánljuk:

Ajánljuk:

Arc-krémek		Fogpaszták
Illatszerek		Fogkefék
Hölgyporok		Szájvizek
Kölni vizek		Szappanok
Fogporok		Hajvizek
Fogcremek		Szoba-illatok

Vojtek és Weisz

parfumeria és drogueria nagykereskedése

ARADON.

ARADON.

Permetező javítások elfogadtatnak.

M. kir. szabadalmazott

Borszivattyuk

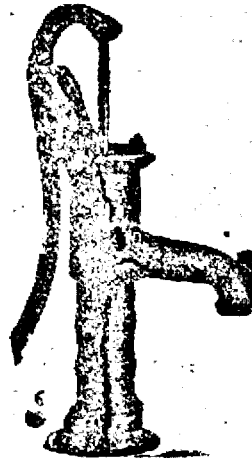
és hozzá való legjobb minőségű gummi csövek legolcsóbb gyári áron.

A szivattyu hengerből a bor utolsó cseppig kifolyik, a szőlő magvak, héjak és egyéb tisztatlanságok azonnal továbbbittatnak, ezáltal a szivattyu nem romlik és a bort nem ronthatja, a gépezet jó működéséért 8 évi jótállás, ingyen javítás.

Tüzi fecskendők

Golyó szelepekkel. Községeknek legalkalmasabb, mert homokos és sáros víz használatánál sem tagadják meg a szolgálatot, — a gép jó működéséért 8 évi jótállás (ingyen javítás), hozzá való országos egység-szavarak és a legjobb minőségű belül

gummirozott kendercsövek a legolcsóbb árban

Kutak

a hozzávaló

csövekkel olcsóbbak és jobbak, mint bármely bel- vagy külföldi gyárban.

Hönig Ottó

m. királyi szabadalmazott tüzi fecskendő és szivattyu készítő.

Arad, Rákóczi-utca 27. sz.

Magyarád községben borbizományi üzletet

nyitottam.

Érdeklődőknek készségi rendelkezésükre állok.

Teljes tisztelettel

Bur Ambrus

borbizományos. 3810

(Magyarád, Aradmegye.)

Telefon szám 242.

Elektromos erőátviteli motorokat

kikölesönöz, elad és felszerel 3191

Kalmár József

villanyvilágítás, telefon és villamos csengő berendezési vállalata

Arad, Salacz-u. 2.

Telefon szám 151.

Nagy könyvkötészet.

ARADI NYOMDA RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

KÖNYVNYOMDÁJA

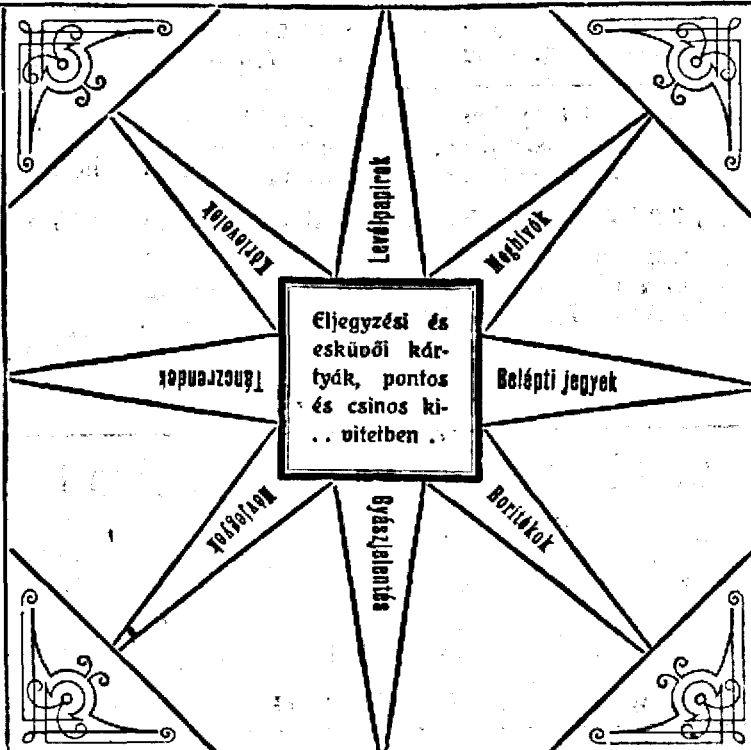
ARADON, JÓZSEF SŐHERCZEG-UT 22. SZ.

Befőtőmőntőde.

Ajánlja kitűnően berendezett és a mai kor igényeinek teljesen megfelelően felszerelt

NYOMDÁJÁT,

hol mindennemű nyomtatási munkák gyorsan, pontosan és a legmodernebb kiutalban jutányos árban készíttetnek el.

Aradi Közlöny

a legnagyobb és legelterjedtebb vidéki politikai napilap.

ELŐFIZETÉSI ÁRA:

Helyben:

1 ére . . . 24 korona.
1 óra . . . 2 korona.

Vidéken:

1 ére . . . 28 korona.
1 óra . . . 2 kor. 40 f.

Szerkesztőségi telefon 357.

Kiadóhivatal " 151.

Ujdonság! Auer-gáz mindenütt!

Egyszerű kezelés! Bárhova azonnal alkalmazható. Csővezeték, telep nem szükséges.

Szabadalmazott gáz olaj lámpák.

Egyszerű töltés 14 órai égő időre. Nincs füst. Nincs szaga. Egyenlő égés lámpabél nélkül. Nem kell tisztítani. — **Külön osztály:** spiritusz és petroleum gáz gyorsfűzőkből, égető és forrasztó lámpák iparosoknak. Ujdonság spiritusz gáz vasalókban házi és ipari célokra. Nincs ruhakiégetés, főfájás, mint a szénvasalóknál, rögtön használatra kész, egyszerű kezelésű.

80 gyertyafény erejű. Órákenti fogyasztás 3 fillér. Gyönyörű fehér fényt ad. A fogyasztáshoz szükséges gázt a lámpa saját maga állítja elő, eszerint fölösleges gáz soha nincs.

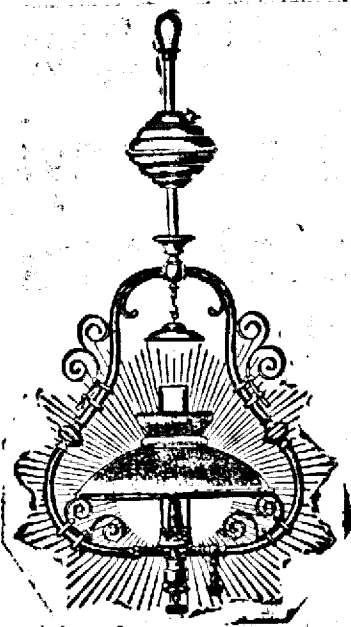
Robbanás ki van zárva! A lámpák (gazolinnal) vagyis könnyű petroleummal lesznek töltve, ami szinte általam rendelhető meg kölcsön kannákban vagy hordókban. 3708

Ezen lámpáim különféle formákban kaphatók, ugymint: lyrák, luszterek, kerti- és utcai-lámpák. — Különösen ajánlható ott, hol gáz- vagy villany nincs, termek, gyárak, szállodák, vendéglők, kávéházak, üzletek irodák, gyógytárak, iparosok, valamint magán lakások, villák kertek részére. — Kérjen árjegyzéket.

KAISER RUDOLF Arad, Vadászúrt-u. 4.

Sürgőny cím: Kaiser, Arad.

Számos elismerő levél áll a n. é. közönség rendelkezésére.

APRÓ HIRDETÉSEK.

Akinek

ismerettség híján

háztársára,
nevelőre,
üzletvezetőre,
könyvelőre,
segédre,
ispánra,
gazdatisztára,
kulcsárra,
vinczellőre,
kertészre,

kulcsárra,
gazdasszoyra,
szakácsnőre,
szobaleányra,
házi- vagy
trodaszolgára,
pénzbeszedőre,
házmesterre,
stb.-re
van szüksége.

Aki

bérbeadni kíván

birtokot,
házat,
vadászterületet,

kocsit,
lovat,
halászatot,
telket,

Aki

eladni kíván

butort,
zongorát,
bort,
gyümölcsöt,
gabonát,

üzletet,
műhelyt,
lakást, stb.
vagy

Aki

mindezeket vétel vagy bérbevétel céljából keresi;

Aki

valamely állást betölteni kíván: legbiztosabban ér czélt, ha az

„ARADI KÖZLÖNY” kis hirdetési

rovatát használja.

Szép ház

közel a Szabadság-térhez, nagy árnyas udvarral, kedvező fizetési feltételek mellett eladó. Bővebbet a kiadóhivatal. 3770

„Ideális kivétel”

Tessék még 1 kor. 10 fillért küldeni, akkor közöljük.

Egy hosszú zongora,

Heitzman-féle, jutányos áron térszűke miatt eladó. Bővebbet Illmann József, Világos. 3849

Mihály-utca 51. sz. ház

2¹/₂ hold beültetett szőlővel és mintegy 100 drb. nemes gyümölcsfával szabadkézből eladó Közlebbi feltételek Dr. Szende Tivadar ügyvédi irodájában (József főherceg-ut 7. sz.) nyerhetők. 3859

Szőlőcsomagoló papír,

kosár függőgyekek jutányos áron kaphatók Pichler Sándor papirkereskedésében Arad, Szabadság-tér 1. sz. Telefon 808. Vidéki megrendelések azonnal eszközöltetnek. 2922

Intelligens fiatal leány

gyermeknek mellé ajánlkozik igen szerény feltételek mellett, esetleg mint kezdő házikisasszony.

Szenzációs zeneujdonság!

Megjelent Fráter Lóránd nótáskönyve, mely csakis Fráter-féle közkedvelt és legújabb, szebbnél-szebb nótákat tartalmaz. E nótáskönyv 25 kor. értékű Fráter-dalt foglal magában s a gyűjtemény 2 koronáért kapható. Vidékre 2 K. 20 f. beküldése ellenében szállítom. Megjelent a Sang u. Klang 5-ik kötete is. Kerpel Izsó könyv-és zeneműkereskedése, Arad. 262

Eladó

üzletnagyobbitás miatt egy 4 éves, teljesen jó karban levő 16 h. p. Szonner-féle swájci gyártmányu benzín motor, 2 pár 36 os követ hajt. Ára 3000 korona. Bővebbet Gyórfy Gyula, Gyulicza u. p. Tót-várad. 3858

Ügyes

fiatal uri leány, házi kisasszonynak ajánlkozik helyben vagy vidékre. Cim a kiadóhivatalban. 3858

Fráter Lóránd

legújabb nótáskönyve 32 oldal terjedelem. Fráter saját szerzeménye országszerte ismert dala „Tele van a város akácfa virággal” két koronáért ismét kapható Ingusz I és fia könyvkereskedésében. Fő-üzlet Andrássy-tér 16. Fióközlöt Weitzer J-utca. 178

Intelligens német kisasszony

ajánlkozik október 15-ére uri családnak. Zongorázik s tanít. Czime J. P. Klein Adolfné, Pécska. 3857

Jómai világlapja

a legelterjedtebb magyar folyóirat, összes kedvezményekkel, bérletben vagy számonként eredeti árban házhoz szállítva megrendelhető: Krausz Paulin könyv- és papirkereskedésében, színház-épület, Ugyan itt az összes bel- és külföldi divatlapok és folyóiratok kaphatók. 100000 kötetes kölcsönkönyvtár. Városi és megyei telefon 511. sz. 3241

Fűszer

és korlátlan italmérséssel bíró üzletemet más vállalat miatt jutányosan eladom. Cim a kiadóhivatalban. 3862

Thököly-téren

különbejáratu utcai szoba novembertől kiadó. Értekezhetni Thököly-tér 6b. földszint jobbra. 3861

Kerestetik

expediciónkba egy jó irással bíró leány,

Gartner Samu

villanyműszerész, kerékpár és varrógép szakszerű javítóműhely

Arad, Weitzer J-utca 2.
(Minorita-palota.) 3011

30267—1909.

Hirdetmény.

Közhirre tesszük, hogy a Weitzer János-utcai új leányiskola földszintjén f. év november 1-től még bérbeadó 5 bolthelyiségnek bérleti feltételei a hivatalos órák alatt Lőcs Rezső gazdasági tanácsnoknál megtudhatók.

Arad, 1909. október 2.

A városi tanács.

Értesíttem uraságodat, hogy az aradi és csanádi egyesült vasutak pályaudvarán felállított fűrészelő géppel az alant felsorolt olcsó árak mellett eszközölöm a tűzifa felaprítását, egy waggon

négyvágással (egy hasáb 5 darabra) fűrészelve, hasogatva, hazaszállítva, a fakamrába beraktározva **42 korona.**

Ugyanaz hasogatás nélkül **33 korona.**

Egy waggon tűzifa három vágással (egy hasáb 4 drb.) fűrészelve, hasogatva, hazaszállítva, fakamrába beraktározva **38 korona.** 3714

Ugyanaz hasogatás nélkül **29 korona.**

Szives rendelését kérem levelező lapon hozzám juttatni, fűrésztelep ACSEV. pályaudvar, vagy Orczy-utca 5. sz.

Tisztelettel

özv. Kováts Istvánné.

TÜZIFA

Ki olcsón, szép és legújabb divat szerinti kosztümöt óhajt készíttetni, keresse fel

Klein Sándorné

ujjonnan megnyílt angol és francia női divat varrodáját Kölcsey-utca 1. szám alatt.

Urileányokat szabni és varrni előnyös feltételek mellett elvállalok. 3485

Aradi nyomda részvénnytársaság köznyomdája. Nyomtatott Kurzweil János és Társa budapesti festékgyára: festék el